

Remissutgåva

Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. KULTURPOLITISKA FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UTGÅNGSPUNKTER	3
2. KULTURPOLITISKA MÅL OCH INSATSOMRÅDEN	7
3. KULTURPOLITISK ORGANISATION	13
4. SAMVERKANSOMRÅDEN	18
Kulturell infrastruktur och utbud	18
Jämlikhet och inkludering	19
Nationella minoriteter	21
Urfolket sameer	21
Barn och unga	22
Professionella kulturskapare och konstnärligt skapande	22
Kulturarv och kulturmiljö	23
Kulturella och kreativa näringar	23
Kultur och hälsa	24
Folkbildning	24
Internationellt arbete	25
5. KONST- OCH KULTUROMRÅDEN	26
Professionell teaterverksamhet	26
Professionell dans- och musikverksamhet	30
Museiverksamhet	35
Kulturmiljö och kulturmiljöarbete	40
Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet	43
Professionell bild- och formverksamhet	45
Regional enskild arkivverksamhet	48
Filmkulturell verksamhet	50
Hemslöjdsfrämjande verksamhet	53
Konst och kulturområdesövergripande verksamhet	54
6. REGIONAL KULTURVERKSAMHETER	58
7. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	62
8. DIALOGER	63

INLEDNING

1. KULTURPOLITISKA UTGÅNGSPUNKTER OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

DEN KULTURELLA INFRASTRUKTUREN

Kulturlänet Västerbotten kännetecknas av starka kulturinstitutioner, drivande och engagerade kulturskapare, ett aktivt föreningsliv, en betydande samisk kultur och en levande folkbildningstradition.

Västerbottens län är Sveriges till ytan näst största region. Tolv av regionens femton kommuner har mindre än 10 000 invånare och 73 procent av regionens drygt 260 000 invånare bor i de två största kommunerna Umeå och Skellefteå. Umeå utmärker sig som kulturstad genom att vara den kommun i landet som satsar mest på kultur. Även om de geografiska avstånden är långa är närheten till möten en självklarhet. Västerbottens kulturliv präglas av aktörer med mod, där uppfinningsrikedom, inkludering och prestigelöshet skapar förutsättningar för ett mångsidigt kulturutbud av hög kvalitet. Vi kan själva men vi kan bättre tillsammans. Förtroendet för varandra gör oss till aktörer som får saker att hända. Den kulturella infrastrukturen i länet kännetecknas generellt av nära samverkan och utrymme för flexibilitet mellan och inom respektive konstområde. Regionens kulturella infrastruktur utgörs av de regionala kulturverksamheterna tillsammans med de professionella kulturskaparna, kommunala kulturverksamheter, det fria kulturlivet och länets folkrörelser, föreningsliv och folkbildning. Dynamiken i regionens kulturliv förutsätter att alla delar i denna infrastruktur ges möjlighet att utvecklas.

KULTURSAMVERKANSMODELLEN

Kultursamverkansmodellen är en nationell kulturpolitisk reform med syfte att ge befolkningen i landet möjlighet att ta del av ett varierat kulturutbud präglat av förnyelse och kvalitet. Den kulturella infrastrukturen och den regionala

mångfalden ska främjas och kulturskapare i hela landet ska kunna utveckla sitt konstnärskap. Reformen förutsätter ett nära samarbete mellan de nationella myndigheter och organisationer som bidrar med finansiering eller har andra intressen i modellen, vilket sker genom ett nationellt samverkansråd. De myndigheter och organisationer som deltar i Samverkansrådet är Kulturrådet, Konstnärsnämnden, Kungliga biblioteket, Länsstyrelserna (genom Länsstyrelsen i Halland), Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska Filminstitutet.

Det är Kulturrådets styrelse som beslutar om fördelningen av statliga medel till regional kulturverksamhet efter samråd med Samverkansrådet. Underlag för beslut är de regionala kulturplanerna. En regional kulturplan beskriver de regionala förutsättningarna och regionens ambitioner att utveckla kulturen under den aktuella fyraårsperioden genom satsningar som relaterar till de nationella kulturpolitiska målen. Planen ska tjäna som ett planeringsverktyg och är ett underlag i dialogen om de statliga anslagen till de regionala kulturverksamheterna i Västerbottens län som inryms i kultursamverkansmodellen.

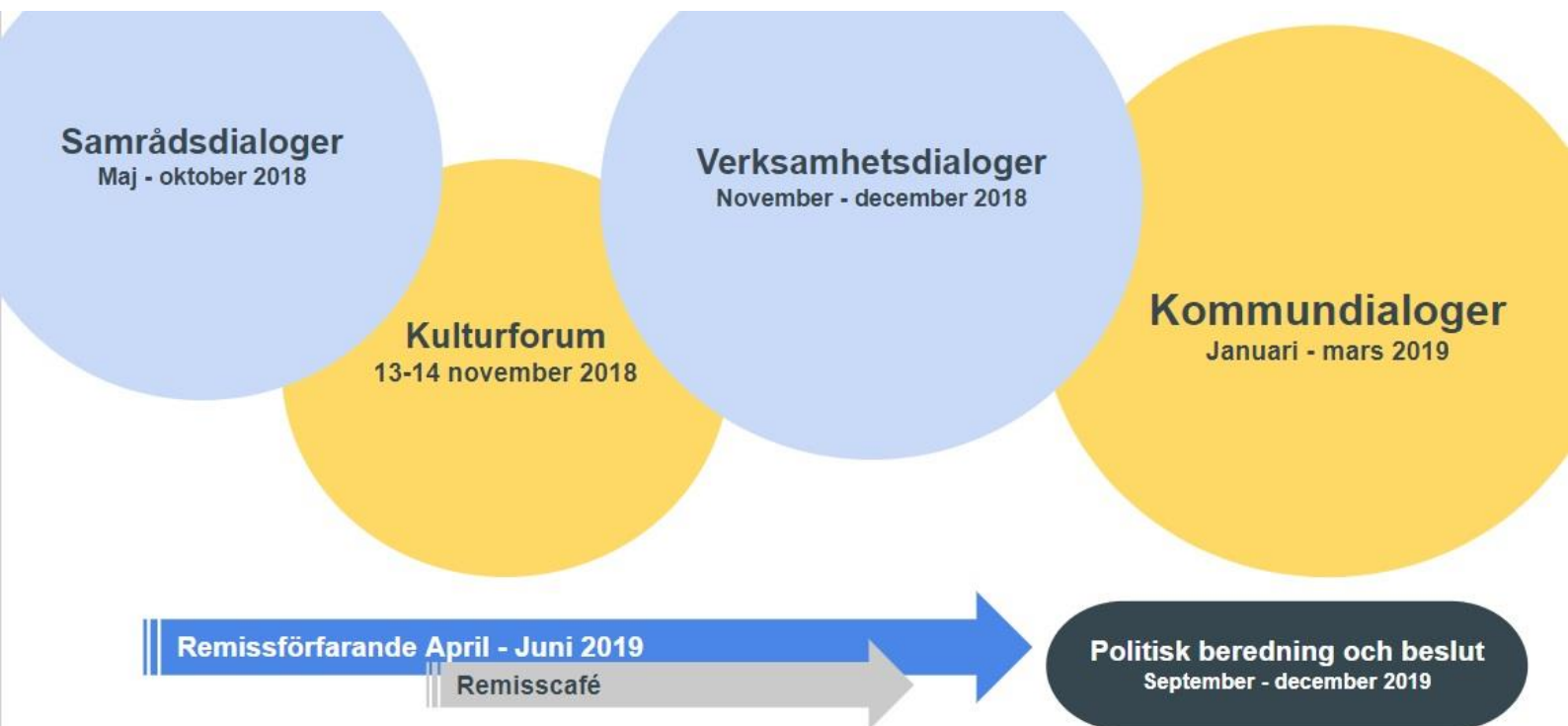
Det är förordning (2010:2012) *om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet* som reglerar Kultursamverkansmodellen. Enligt förordningen ska den statliga bidragsgivningen genom Kultursamverkansmodellen fördelas till följande områden:

- Professionell teater-, dans- och musikverksamhet.
- Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete.
- Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet.
- Professionell bild- och formverksamhet.
- Regional enskild arkivverksamhet.
- Filmkulturell verksamhet.
- Främjande av hemslöjd.

Regionen får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i förordningen och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till regionens område eller dess medlemmar. Regionen får även lämna statsbidrag till överskridande samarbeten mellan olika konstområden.

DIALOGPROCESS

Region Västerbotten samt de verksamheter som har regionalt och statligt stöd ska samverka eller samråda med kommuner, professionella kulturskapare och civilsamhälle i både framtagande och genomförande av kulturplanen. Det kan göras formaliserat och strukturerat eller inom ramen för den verksamhet som bedrivs. Region Västerbotten har valt nedanstående dialogstruktur.

Samrådsdialoger har förts med representanter för det professionella kulturlivet, civilsamhället, nationella minoriteter och urfolket samer. Samrådsdialogerna har tagit sin utgångspunkt i de befintliga regionala kulturpolitiska målen där utvecklings- och samverkansmöjligheter inom kulturområdet diskuterats och identifierats.

Verksamhetsdialoger har förts med respektive verksamhet som erhåller medel inom ramen för kultursamverkansmodellen. Dialogerna har utgått från verksamheternas utmaningar och utvecklingsmöjligheter och förts i relation till regionalt identifierade områden som geografi, samverkan, prioriterade målgrupper och allas lika möjligheter att delta i kulturlivet. Verksamheterna har även varit representerade i kulturdialoger som genomförs i länets kommuner.

Kommundialoger har genomförts i länets femton kommuner. Sammanlagt hölls arton dialoger. Kommundialogerna arrangerades i tre olika format och tog sin utgångspunkt i lokala utmaningar och behov: 1) Kommunpolitiker och tjänstepersoner i möte med representanter för Region Västerbottens kulturutskott, kulturstab och regionala verksamheter, 2) utökad dialog med kommunens särskilt inbjudna lokala aktörer, 3) öppen dialog där inbjudan gått ut till allmänheten. Dialoger utgick ifrån ett ramverk som gemensamt beslutats i dialog mellan Region Västerbotten och den med samordnande funktion i kommunen. Ramverket byggde på områden som Region Västerbotten identifierat under planperioden och specifika frågor respektive kommun ansåg viktiga att lyfta vid dialogerna. De öppna dialogerna syftade till att identifiera kulturlivet i Västerbottens utmaningar.

STRUKTUR- OCH OMRÅDESBESKRIVNING

Insatsområde utgör den politiska viljeriktningen som Region Västerbotten identifierat för planperioden. Genom samverkan med de regionala kulturverksamheterna, kommunerna och samrådsparter ska Region Västerbotten verka för att uppnå de regionala kulturpolitiska målen.

Läs mer under avsnitt Kulturpolitiska mål och insatsområden, sida 8-13

Samverkansområde avser de områden som Region Västerbotten tillsammans med samrådande och samverkande parter identifierat som särskilt angelägna att arbeta med och utveckla under planperioden.

Läs mer under avsnitt Samverkansområden, sida 19-26

Konst- och kulturområde avser de verksamheter som erhåller medel inom ramen för kultursamverkansmodellen i enlighet med förordningen 2010:2012 Fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Respektive verksamhet har identifierat utvecklingsområden för planperioden. Ett utvecklingsområde avser de utvecklingsambitioner respektive kulturverksamhet som erhåller statliga och/eller regionala medel har identifierat för planperioden. Verksamheternas utvecklingsambitioner utgör en del av de gemensamma insatsområdena.

Läs mer om verksamheterna och utvecklingsområdena för respektive kulturområde under avsnitt Konst- och kulturområden, sida 27-57

2. KULTURPOLITISKA MÅL OCH INSATSOMRÅDEN

NATIONELLA KULTURPOLITISKA MÅL

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå dessa mål ska kulturpolitiken

- främja allas möjligheter till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

REGIONALA KULTURPOLITISKA MÅL 2020 -2023

Region Västerbottens övergripande kulturpolitiska mål är att alla invånare har tillgång till ett regionalt kulturutbud av hög kvalitet och erbjuds likvärdiga möjligheter att skapa och utöva kultur, samt har likvärdiga förutsättningar att påverka, delta och medverka i samhällslivet. Kulturpolitiken bedrivs utifrån ett grundläggande synsätt baserat på kulturens egenvärde och den konstnärliga friheten. Kulturen ska vara fri, dynamisk och ifrågasättande. Den politiska nivån beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar medan de konstnärliga och kvalitativa bedömningarna överläts till konstnärliga ledare och sakkunniga.

Kulturella värden, det vill säga estetiska, andliga, sociala, historiska och symboliska värden,

liksom mångfald, är viktiga för samhällsutvecklingen. Dessa värden är också viktiga för individers personliga utveckling och de bidrar till goda förutsättningar för både hälsa, livsmiljö, regional tillväxt och demokratisk utveckling. Goda och jämlika möjligheter att utveckla kreativitet och engagemang har många positiva effekter på samhället och dess utveckling.

För att uppnå detta ska kulturpolitiken

- Främja utvecklingen av en tillgänglig och jämlik kulturell infrastruktur i regionen
- Främja barn och ungas delaktighet och inflytande i utvecklingen av kulturlivet
- Främja förbättrade villkor för professionella kulturskapare och ett utbud som kännetecknas av kvalitet, mångfald och förnyelse
- Främja bevarandet, användandet och utvecklandet av regionens kulturarv och kulturmiljöer
- Främja kulturens betydelse i andra samhällsområden och stärka kulturens roll i en hållbar regional utveckling

Regional utvecklingsstrategi 2014–2020¹

I den regionala utvecklingsstrategin anges möjligheten att skapa och uppleva kultur som en viktig grundförutsättning för samhällsutveckling. Målsättningen kopplat till kultur är att regionens utvecklingsarbete ska bidra till att skapa goda förutsättningar för ett rikt och mångfacetterat kulturliv med bredd, spets och djup som kan upplevas och utövas i hela länet.

Regionplan 2015–2020²

Region Västerbotten arbetar för ett utvecklat och mångsidigt kulturliv i Västerbottens län. Genom helhetssyn, initiativtagande och strategisk medfinansiering ska Region Västerbotten bidra till förnyelse, mångfald och utveckling av kulturverksamheter och kulturprojekt.

¹ Framtagande av Regional utvecklingsstrategi pågår, texten justeras hösten 2019

² Framtagande av Regionplan pågår, texten justeras hösten 2019

Mål 1. Främja utvecklingen av en tillgänglig och jämlik kulturell infrastruktur i regionen

Region Västerbotten vill främja möten mellan olika kulturer och återspegla mångfalden i regionen, där alla delar av verksamheten präglas av jämlikhet, jämställdhet och tillgänglighet. Den offentligt finansierade kulturen ska vara demokratisk, i betydelsen att den ska vara tillgänglig och angelägen för alla.

Ett rikt och mångfacetterat kulturliv behöver bredd, spets, djup och möjligheter att upplevas och utövas i hela länet. En mångfald i utbudet är angeläget och kräver en god struktur för förmedling av konst och kultur som ger förutsättning för variation. I arbetet för välfärd, delaktighet och demokrati är kulturell mångfald i kulturlivets organisationer och publik också viktigt. Kulturpolitiken ska främja alla människors möjlighet att uppleva och ta del av konst och kultur. All regional kulturverksamhet ska ha en god geografisk spridning i länet. Detta har betydelse för invånarnas närhet och tillgänglighet till de olika kulturverksamheterna. Samtliga regionala kulturverksamheter ska på olika sätt arbeta med att överbrygga avstånden och vara aktiva i länets kommuner.

Insatsområden 2020-2023

- Stödja den digitala utvecklingen inom kulturområdet och öka den digitala kompetensen
- Förbättra samordningen av arrangörsfrämjande insatser och utveckla en gemensam strategi för arrangörsutveckling regionalt och interregionalt
- Tillgängliggöra och synliggöra urfolket samernas och nationella minoriteters kultur- och kulturarv inom befintliga och nya strukturer
- Implementera metoder för uppföljning och utvärdering rörande normkritik, jämlikhet- och inkluderingsfrågor
- Genom samverkan synliggöra och utveckla Norra Sveriges gemensamma kulturella tillgångar

Mål 2. Främja barn och ungas delaktighet och inflytande i utvecklingen av kulturlivet

Region Västerbotten vill främja ett varierat kulturutbud för barn och unga i hela länet och kultur ska vara en självklar del av målgruppens vardag i såväl skola som på fritiden. Tillgång till kultur och eget skapande ger goda förutsättningar för barn och unga att utvecklas till självständiga och kreativa individer.

Möjligheterna för barn och unga till upplevelser och eget skapande varierar mellan olika kommuner i länet, för att möta behovet krävs samverkan mellan kulturinstitutioner, kulturkonsulenter, professionella kulturskapare och länets kommuner. Samarbete med skola och kulturskola är angeläget, kulturskolans roll att utveckla och stimulera elevernas färdigheter till fortsatt kulturellt utövande behöver stärkas. För att främja återväxt i arrangörsledet behöver befintliga mötesplatser och strukturer tillgängliggöras för målgruppen men även möjlighet att utforska nya arenor. För att uppnå en kulturell bredd i detta utvecklingsarbete krävs samverkan med fler regionala kulturområden.

Insatsområden 2020-2023

- Utjämna skillnader i fråga om tillgång till kultur för barn och unga – både vad gäller möjligheter till eget skapande och möjligheter att ta del av kulturupplevelser
- Utveckla samverkan inom barn och ungukturområdet för att stödja barn och ungas kulturutövande i länets kommuner
- Stärka unga arrangörer och främja återväxt i arrangörsledet

Mål 3. Främja förbättrade villkor för professionella kulturskapare och ett utbud som kännetecknas av kvalitet, mångfald och förnyelse

Region Västerbotten vill bidra till att Västerbottens län är en attraktiv miljö för kulturskapare att bo och verka i, där professionalitet och yrkeskunnande stimulerar till konstnärlig förnyelse. Kulturskapare är med sin kompetens och kreativitet viktiga för kulturens och regionens utveckling och attraktivitet.

Genom att ge plats för både bredd och spets i det kreativa skapandet ges förutsättningar för ett långsiktigt starkt kulturliv. En mångfald i utbud och uttryck bidrar till kvalitet och konstnärlig förnyelse. Konstens förmåga att skapa gemenskap, identitet och samhörighet ska konsekvent betonas. Att förbättra möjligheter till livslångt lärande och en vidgad arbetsmarknad som tar tillvara kulturskaparens intressen är angeläget. Kulturskaparen, vem hen än är, ska kunna bilda sig, vara verksam och utvecklas utifrån berättigade förutsättningar.

Insatsområden 2020-2023

- Underlätta för professionella kulturskapare att verka i regionen
- Utveckla metoder för samråd mellan professionella kulturskapare och andra aktörer
- Genom interregional samverkan stärka Norra Sveriges kulturskapare i ett nationellt och internationellt perspektiv
- Bidra till ett varierat och tillgängligt kulturutbud i hela länet som kännetecknas av konstnärlig kvalitet och förnyelse

Mål 4. Främja bevarandet, användandet och utvecklandet av regionens kulturarv och kulturmiljöer

Region Västerbotten vill bidra till att länets kulturmiljöer och olika kulturarv bevaras, används och utvecklas. Kulturarv och kulturmiljöer har betydelse när det gäller platser som människor väljer att vilja bo och verka i, att längta till eller att besöka.

Kulturmiljön omfattar hela det av människor påverkade landskapet. Västerbottens län är landets näst största och sträcker sig från norska gränsen i väst till Bottenviken i öst. Kulturmiljön i Västerbottens län har formats under tusentals år i fjäll- och renbetesmarkerna, i skogs- och jordbrukslandskapet, i kust- och skärgårdslandskapet samt i bruks-, industri-, stads- och tätortsmiljöerna. Värnandet av länets kulturmiljö och olika kulturarv är viktigt för kunskaperna om och förståelsen av vår gemensamma historiska bakgrund – i ett regionalt, nationellt och ett internationellt sammanhang.

Insatsområden 2020-2023

- Bidra till att länets kulturmiljöer är kända, uppfattas och används som angelägna resurser
- Främja förutsättningar för att kulturmiljöarbetet har stöd och engagemang bland dem som bor och verkar i länet
- Verka för att regionens olika kulturarv kan brukas av en bred allmänhet genom ökad delaktighet

Mål 5. Främja kulturens betydelse för andra samhällsområden och stärka kulturens roll i en hållbar regional utveckling

Region Västerbotten vill synliggöra kulturens betydelse för andra samhällsområden och stärka kulturens roll i en hållbar regional utveckling. Kulturens egenvärde är en grundförutsättning för den regionala kulturpolitiken men kultur har också en viktig roll inom andra politikområden.

Det är en central uppgift för Region Västerbotten att skapa förutsättningar för ökad samverkan inom kulturen men också mellan kultur och andra samhällssektorer, såsom näringsliv, besöksnäring, utbildning och hälsa, dels för att kultur ska bli tillgänglig för fler och för att stärka regionens attraktivitet – på en nationell och internationell arena. Ett samhälle som kännetecknas av framgång och utveckling skapas av kreativa människor där det livslånga lärandet spelar en betydelsefull roll. Nya näringar som växer fram inom den kulturella sektorn förutsätter ett gemensamt ansvarstagande mellan kulturpolitik och näringslivspolitik. Ökad kunskap behövs också för att understödja kulturens hälsofrämjande effekter.

Insatsområden 2020-2023

- Bidra till att höja kunskapen om kulturens betydelse och effekter för en hållbar utveckling
- Utveckla samverkan med andra samhällsområden
- Fortsatt närvara på den internationella arenan genom synlighet, nätverk och samarbeten

3. KULTURPOLITISK ORGANISATION

NATIONELL NIVÅ

Kulturrådet är en myndighet under Kulturdepartementet som har till uppgift att verka för kulturens utveckling och tillgänglighet utifrån de nationella kulturpolitiska målen. Det sker genom fördelning och uppföljning av statliga bidrag men även genom att sprida information och kunskap. Kulturrådet ska verka för en konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom bland annat scenkonst, litteratur och bibliotek, bild och form samt de nationella minoriteternas kulturaktörer. Kulturrådet fördelar årligen utvecklingsbidrag till regionala kulturverksamheter. Syftet med bidraget är att bidra till att uppnå de nationella kulturpolitiska målen samt att ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer. Kulturrådet ansvarar för fördelningen och uppföljningen av bidrag till regional kulturverksamhet genom Kultursamverkansmodellen.

Myndigheten för kulturanalys är en myndighet som har till uppgift att utvärdera, analysera och redovisa effekter av den nationella kulturpolitiken med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen. Myndigheten ska även bistå regeringen med underlag och rekommendationer för att utveckla den statliga kulturpolitiken. Genom den statistik, utvärdering och analys som Kulturanalys bistår med får myndigheter, organisationer och enskilda verksamheter ett bredare underlag för kulturutveckling och insatser.

REGIONAL NIVÅ

Region Västerbotten ska som regionalt organ främja och utveckla kulturaktiviteter som bedrivs i kommunerna, av regionala kulturverksamheter och det fria kulturlivet. Region Västerbot-

ten har i uppdrag att ansvara för regional kulturverksamhet, inklusive regionala resurscentrum för biblioteksutveckling och film och rörlig bild genom Regionbibliotek Västerbotten och Film i Västerbotten. Region Västerbotten är delägare i fem kulturbolag; NorrlandsOperan AB, Skellefteå museum AB, Skogsmuseet i Lycksele AB, Västerbottens museum AB och Västerbottensteatern AB. I den regionala kulturverksamheten ingår också arkivverksamhet och regional kulturkonsulentverksamhet.

Arbetet utförs genom ägande i bolag, verksamheter och projekt i egen regi, bidrag till organisationer, medfinansiering av projekt samt deltagande i nätverk och processer. Arbetet sker i samverkan med aktörer i och utanför länet, både nationellt och internationellt. Kulturutskottets uppgift är att vara beredningsorgan till den regionala utvecklingsnämnden inom uppdraget att bedriva regional kulturverksamhet samt att verkställa av nämndens givna uppdrag inom verksamheten³.

Länsstyrelsen Västerbotten har ett myndighetsansvar för kulturmiljövården i länet som innefattar tillsyn av länets lagskyddade kulturmiljöer och kulturlämningar. Arbetet bedrivs i nära samarbete med bland annat länets museer. Det gemensamma målet är att kulturmiljön ska bevaras och brukas som en naturlig del av den hållbara utvecklingen och tillväxten. Länet kulturmiljöer är en resurs för regional tillväxt, ett långsiktigt hållbart samhälle, attraktivitet, turism, folkhälsa och kulturella näringar. Kulturmiljöverksamheten i länet bygger på ett brett samarbete mellan Länsstyrelsen, länets museer, samt med kommuner, ideella organisationer, kulturmiljövårdande stiftelser och besöksnäringens aktörer.

De nationella målen för kulturmiljöarbetet gäller sedan 1 januari 2014. Enligt dessa ska det statliga kulturmiljöarbetet främja: ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas; människors

³ Verksamheter i budget, se sida 58

delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön; ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser samt en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen. Målen styr de statliga insatserna på kulturmiljöområdet, men de ska även fungera vägledande för den kommunala och regionala politiken.

KOMMUNAL NIVÅ

De kommunala kulturverksamheterna i länet är organiserade på olika sätt och majoriteten av kommunerna i Västerbotten har politiskt antagna kommunala kulturplaner. Planerna formulerar en kommunal kulturpolitisk inriktning och i vissa fall är de sammanlänkade med kommunernas biblioteks- eller fritidsplaner. Kommunerna ansvarar för lokal utveckling, verksamheter och projekt. Respektive kommun understödjer det lokala kulturlivet utifrån sina särskilda förutsättningar. I Västerbotten finns musik- eller kulturskolor i fjorton av länets femton kommuner. Folkbildningens aktörer, föreningsliv, enskilda professionella kulturskapare, musik- och kulturskolor samt biblioteken skapar gemensamt det lokala föreningslivet. Biblioteken är den enda kulturverksamhet som är lagstadgad och folkbibliotek finns i alla kommuner. Där spelar de ofta en central roll som mötesplatser.

De i dialogerna identifierade utmaningarna och behoven i kommunerna är bland annat: barn och ungas rätt att ta del av och skapa kultur, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, kulturarvet och kulturmiljöernas betydelse, musik- och kulturskolornas betydelse för barn och ungas kulturskapande, kulturföreningarna och de ideella krafternas betydelse för lokalsamhället, bibliotekens betydelse för lokalsamhället, professionella kulturskapares möjligheter att bo och verka, de regionala kulturverksamheternas synlighet, samisk kultur och urfolkets rätt till sin egen kultur, digitaliseringens utmaningar och möjligheter, kultur som integrat-

ionsverktyg, geografiska och demografiska utmaningar, behovet av ändamålsenliga lokaler, ökade resurser och ökad samverkan.

I Bjurholms kommun ansvarar kultur- och utbildningsnämnden för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, allmäncultur, musikskola, stöd till studieförbund, kontakt mot föreningslivet. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Bjurholms kommun: Kulturföreningar, hembygdsgränd, studieförbund och svenska kyrkan. I Bjurholm hölls en politiker- och tjänstepersonsdialog med inbjudna lokala föreningar. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande ökad delaktighet hos barn och unga, det ideella arbetsbetydelse, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, musikskolans utmaningar, behovet av stödstrukturer för arrangörsliden samt kulturarvets betydelse i lokalsamhället.

I Dorotea kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, kulturarrangemang och musikskola. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Dorotea kommun: Biblioteket, barnkulturen, musik- och teaterförening, konstförening. Dorotea är samisk förvaltningskommun. I Dorotea hölls en öppen dialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande att nå ut till barn och unga med kultur, behovet av ändamålsenliga lokaler, behovet av ökade resurser till kultur, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, geografiska och demografiska utmaningar, kulturarvet och kulturmiljöernas bevarande och brukande samt betydelsen av ideella krafter. Dialogen ägde rum 19 februari 2019.

I Lycksele kommun ansvarar kommunstyrelsen för kultur- och fritidsverksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för kommunens delägarskap i Skogsmuseet i Lycksele AB. I kulturverksamheten ingår folkbibliotek (med biblioteksbus), musikskolan, och allmäncultur. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Lycksele kommun: Gammplatsen, Hembygdsbygget, Liksjuon Sámiensäbrrie (Lycksele sameförening), Skogsmuseet i Lycksele, Lycksele musik och teaterförening, Tuggengården, Lycksele

konstförening, Lycksele Ateljé, Lycksele Spelmanslag med flera kulturföreningar, Musikskolan (Templet) och olika kyrkosamfund. De olika studieförbunden i kommunen står också för en stor del av kulturaktiviteterna. Lycksele är även samisk förvaltningskommun. I Lycksele hölls två dialoger: en politiker och tjänsteperson dialog och en öppen dialog. Vid dialogerna lyftes bland annat frågor gällande musikskolans betydelse, behovet av ändamålsenliga lokaler, samisk kultur och samernas rätt till sin egen kultur, samverkan, kulturarvet och kulturmiljöernas betydelse, ekonomi och resurser samt digitaliseringens utmaningar och möjligheter.

I Malå kommun ansvarar kultur- och fritidsnämnden för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, kulturskola, fritidsgård, turistinformation, kulturlokalen forum och allmänskultur med exempelvis bidrag till kulturföreningar, studieförbund och utdelning av kulturstipendium. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Malå kommun: Koppsele, Lappstan, Malå hembygdsgård, Sagabiografen i Adak, Museum Göta och Verner, Kulturnatta, Lappland Woodstock och aktiviteter/arrangemang organiserade av ideell sektor och studieförbund. Malå kommun är samisk förvaltningskommun. I Malå hölls en öppen dialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas möjligheter att skapa och ta del av kultur, behov av ändamålsenliga lokaler, samverkan mellan aktörer, behovet av ökade resurser till kultur samt föreningsutveckling i relation till förnyring och återväxt.

I Nordmalings kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, musikskolan och studieförbund. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Nordmalings kommun: Konsthall Norra Kvarken, Kulturföreningen Huset, Olofsforsbruk, Formstråket, Nordmalings musik- och teaterförening och hembygds- och bygdegårdsföreningar. I Nordmaling hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande behovet av ökade resurser till kultur, betydelsen av samverkan, behovet av upp-
rust-

ningar av vissa lokaler, kulturarvet och kulturmiljöernas betydelse för kommunen samt bibliotekets roll i lokalsamhället.

I Norsjö kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår kulturskola, bibliotek och fritidsgård. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Norsjö kommun: Berättarföreningen, Norsjö hembygdsgård, Norsjöslöjderna, Beredskapsmuseum, Norsjö och Bastuträsk Folkets hus, Dahlbergsgården, Ringvor i Rengård, Svasele dammängar, Raggsjöleden - Torgny Lindgrens litterära landskap, Kulturreseptet Rörträsk Silängar, Älgjägarfolkets viste. I Norsjö hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande behovet av ändamålsenliga lokaler, kulturarvet och kulturmiljöernas betydelse för kommunen, digitaliseringens utmaningar och möjligheter, de ideella krafternas betydelse, kultur som integrationsverktyg, föreningsutveckling i relation till förnyring och återväxt, bibliotekets betydelse i lokalsamhället samt behovet av ökade resurser till kultur.

I Robertsfors kommun ansvarar Tillväxtutskottet för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, allmänskultur samt bidrag till bildningsförbund och kulturföreningar. Musikskolan hör till Barn och utbildningsutskottet. Exempel på kulturföreningar och kulturmiljöer i Robertsfors kommun: Konstföreningen, Bygdeå-Nysätra släktforskningsförening, hembygdsgårdsföreningen och intresseföreningar, Robertsfors teater & musik, Robertsfors musiksällskap, Överklintens Folkets Husförening, Bruksmuseet, Kulturrum i Ratan, Kålaboda lantbruksmuseum. I Robertsfors hölls en politiker- och tjänstepersonsdialog med inbjudna lokala föreningar. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas möjligheter att skapa och ta del av kultur i relation till musik- och kulturskola, kultur som framgångsfaktor, kulturföreningar och de ideella krafternas betydelse, professionella kulturskapares möjligheter att bo och verka, geografiska och demografiska utmaningar samt föreningsutveckling i relation till förnyring och återväxt.

I Skellefteå kommun ansvarar kulturnämnden för kulturverksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för kommunens delägarskap i Skellefteå museum AB och Västerbottens-teatern AB. I verksamheten ingår allmän kulturverksamhet, programverksamhet, biblioteksverksamhet, offentlig gestaltning, konsthall, konstarkiv och kulturskola. Exempel på kultur och kulturmiljöer; det finns ett flertal hembygdsföreningar och kulturföreningar i kommunen, Berättarfestivalen, Trästocksfestivalen, Nordsken, Museum Anna Nordlander, Skellefteå Museum, Västerbottensteatern, Kulturhuset, Nordanå kulturområde. Skellefteå kommun är finsk förvaltningskommun. I Skellefteå hölls två dialoger. En politiker och tjänstepersonsdialog och en öppen dialog. Vid dialogerna lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas rätt att ta del av och skapa kultur oavsett vart i kommunen/länet de bor, professionella kulturskapares möjligheter att bo och verka i Skellefteå kommun och Västerbottens län, behovet av samverkan, kulturskolornas betydelse och utveckling samt det nya kulturhusets möjligheter och behovet av Nordanå som ett fortsatt kulturområde.

I Sorsele kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek och kulturavdelning. Exempel på kulturföreningar och kulturmiljöer i Sorsele kommun: Sorsele Poesisällskap, Ammarnäs Sameförening, Gargnäs Intresseförening, Lapplatsen i Ammarnäs, Viktoria kyrkan i övre Juktådalen, Jillesnoule, Sorsele hembygdsområde. Sorsele kommun är samisk förvaltningskommun. I Sorsele hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande betydelsen av en gemensam viljeriktning när det gäller kulturfrågor i kommunen, kommunal samverkan, geografi och demografi, nationella minoriteters kulturer och samernas rätt till sin egen kultur, bibliotekens roll i lokalsamhället, kreativa näringar och kulturskapares möjligheter att bo och verka i kommunen, mötesplatser och ändamålsenliga lokaler, föreningsutveckling i relation till förnygring och återväxt samt kulturskolornas roll för barn och ungas framtid i inlandet.

I Storumans kommun ansvarar Fritids-, kultur och utbildningsnämnden för kulturverksamheten. I verksamheten ingår förskola, grundskola, gymnasium, bibliotek, allmänkultur, bidrag till bildningsförbund och kulturföreningar, fritidsgårdar, Skapande skola. (Den samiska samordnaren ligger direkt under kommunstyrelsen) Exempel på kultur och kulturmiljöer i Storumans kommun: Storumans musik- och teaterförening, studieförbund, byaföreningar, botaniska trädgården i Hemavan, hembygdsområdet i Storuman, skapande skola. Storumans kommun är samisk förvaltningskommun. I Storuman hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande behovet av att synliggöra kulturens roll och betydelse i kommunen, samisk kultur och samernas rätt till sin egen kultur, samverkan och resurser, geografiska utmaningar samt kulturskolans betydelse. Dialogen ägde rum 27 februari 2019.

I Umeå kommun ansvarar kulturnämnden och kommunstyrelsen för kulturverksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för kommunens delägarskap i Norrlandsoperan AB, Västerbottens museum AB, stödet till Gitarmuseet och Bildmuseet som har Umeå universitet som huvudman. Under kulturnämnden ingår allmän kulturverksamhet och biblioteksverksamhet. I allmän kulturverksamhet ingår kommunala musikskolan kulturcentrum för barn och unga, kultur i skolan, Kostenheten och Kultur för seniorer samt arrangemangsverksamheten i kulturhuset Väven. Umeå utsågs till kulturhuvudstad 2014 och är den kommun i landet som satsar mest pengar på kultur per capita. Umeå kommun är finsk och samisk förvaltningskommun. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Umeå kommun: I Umeå finns ca 135 registrerade kulturföreningar, 41 samlingslokalförningar, festivaler som Ubmejen Biejviejh (Samiska veckan), Littfest, Umeå arabiska filmfestival, Umeå europeiska filmfestival, Umeå Jazzfestival, Umefolk, Holmöns visfestival med flera. Friluftsmuseet Gammlia, kulturhuset Väven med Folkets bio och Kvinnohistoriskt museum, Guitars the museum, Umedalens skulpturpark,

Norrbysskär. I Umeå hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande regionalt konstresurscentrum, kulturskola, filmområdet, regionala spelplatser för fria teatergrupper, festivalstöd, minoritetspråk, det samiska kulturhuset Tráhppie samt bibliotekssamarbeten.

I Vilhelmina kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår allmän kulturverksamhet, biblioteksverksamhet och museiverksamhet. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Vilhelmina kommun: Studieförbunden, Riksteatern Vilhelmina, Ricklundgården, Norgefarargården, Fatmomakke kyrkstad, Folkets Hus, Lappmarkens släkt- & bygdeforskare, Bernhard Nordh-sällskapet och Samevistet/sameföreningen. Som exempel på kulturarrangemang kan nämnas Nybyggarveckan, Vilhelmina-biennalen och Midnight Light Festival. Vilhelmina kommun är samisk förvaltningskommun. I Vilhelmina hölls en öppen dialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande behovet av ändamålsenliga lokaler, digitaliseringens utmaningar och möjligheter, behovet av en lokal samordning, resursfördelningen mellan kust och inland, geografiska och demografiska utmaningar, behovet av ökade resurser till kultur samt föreningsutveckling i relation till förnyring och återväxt.

I Vindelns kommun ansvarar kommunstyrelsen för kultur verksamheten. I verksamheten ingår Bibliotek, kultur och studieförbund. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Vindelns kommun: Åmsele kultur och teaterförening, Sjungaregårdens kultur- och teaterförening, Vindelådalens slöjdare, Vindelns konstklubb, Vindelns föreläsningsförening, GARV, Hällnäs historia, Vindelns folkhögskola, Vindelns hembygdsförening, Konst i kvarn, Vindelälven. I Vindeln hölls öppen dialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande vad begreppet kultur innebär för Vindeln, förnyring och återväxt i relation till bland annat föreningsutveckling, behovet av ändamålsenliga lokaler, samverkan, ekonomi och resurser samt samordnare.

I Vännäs kommun ansvarar Barn- och utbildningsförvaltningen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår kultur, bibliotek och musikskola. Kultur och kulturmiljöer i Vännäs kommun: Vännäs teater och musikförening, Vännäs konstförening, Slöjdarnas hus, Motormuseet. I Vännäs hölls en politiker och tjänstepersonsdialog och en öppen dialog. Vid dialogerna lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas rätt att ta del av och skapa kultur, professionella kulturskapares möjligheter att vara verksamma, behovet av ändamålsenliga lokaler, föreningsutveckling i relation till förnyring och återväxt, betydelsen av samverkan, brukandet av kulturarvet samt Vindelälven som biosfärområde.

I Åsele kommun ansvarar verksamheten Fritid, Turism och Kultur för kulturverksamheten som ligger under kommunstyrelsen. I verksamheten ingår allmän kultur, biblioteksverksamhet, museiverksamhet, kommunens konst, musikskola och bidrag till föreningar och studieförbund, ungdomsgård, Kulturhuset, bion samt Turism, inflyttning och Fritidsanläggningar. Exempel på kultur och kulturmiljöer i Åsele kommun: Åsele Musik- & Riksteaterförening, Åsele Folkdanslag, Åsele dragspelsgille, Åsele vävstugeförening, Lappmarkens släkt och bygdeforskare, Åsele esport förening, Opera i berget, hembygdsområdet. Konstvägen 7 –älvar, Sagavägen och Björnlandets nationalpark. Åsele kommun är samisk förvaltningskommun. I Åsele hölls en politiker- och tjänsteperson dialog med inbjudna lokala föreningar. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas möjligheter att skapa och ta del av kultur, behovet av ändamålsenliga lokaler, samverkan mellan aktörer, behovet av ökade resurser till kultur, kultur som integrationsverktyg, digitaliseringens utmaningar och möjligheter, föreningsutveckling i relation till förnyring och återväxt, geografiska och demografiska utmaningar, mottagar- och arrangör ledets förutsättningar samt resursfördelningen mellan kust och inland.

4. SAMVERKANSOMRÅDEN

Region Västerbotten har tillsammans med samrådande och samverkande parter identifierat som särskilt angelägna samverkansområden att arbeta med och utveckla under planperioden.

Samverkan är ett centralt begrepp för att optimera resurser, skapa synergier, identifiera strategier samt utveckla och följa upp verksamhet. Nedan följer en inledande beskrivning av olika samverkansformer, därefter följer en beskrivning av respektive samverkansområde.

Former för samverkan

Samverkan mellan kommuner, civilsamhällets aktörer, folkrörelseorganisationer, folkbildningen, forskning, de regionala kulturverksamheterna och professionella kulturskapare är en viktig nyckel till att utveckla kulturens roll i lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Region Västerbotten är en viktig resurs för att samordna och förmedla kunskap, kontakter, kompetens, mötesplatser och dialoger. Vid sidan av de verksamheter som idag ingår i kultursamverkansmodellen finns inomregional samverkan mellan länets kommuner, i samordnade musik- och teaterföreningar och genom folkbildningens insatser. Folkbiblioteken är viktiga kulturarrangörer och bibliotekssamverkan i länet är väl utbyggd.

Regionen för löpande dialog med Kulturrådet avseende kulturplanen. Kulturrådet bjuder även in till tematiska överläggningar kring aktuella frågor. Regionens politiska företrädare har årlig dialog med Kulturdepartementet. I samarbete med Myndigheten för kulturanalys deltar regionen i nätverk för uppföljning av kultursamverkansmodellen.

De fyra nordligaste länen, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland Härjedalen har ett mångårigt samarbete med utgångspunkt i gemensamma utmaningar som att överbrygga avstånd, utveckla starka, nationellt intressanta scener och verksamheter samt förmera ett kvalitativt utbud av kultur till medborgarna på jämlika villkor. Samarbetet syftar till

att ytterligare stärka det professionella kulturlivets roll och position som tillväxtfaktor i norra Sverige. Genom stärkt samverkan blir kulturen i norr en starkare nationell röst och ett utvecklat samarbete kan ske genom formaliserade nätverk, erfarenhetsspridning, kompetensutveckling och resursoptimering. Frågor som rör arrangörsutveckling, kulturella- och kreativa näringar samt gemensam viljeriktning vad gäller urfolket samernas kulturutveckling är prioriterade samverkansområdena under planperioden.

Exempel på etablerade nätverk för samverkan är Arkivnätverk Umeå, KMV – samrådsgrupp för kulturmiljövården mellan länets museer och Länsstyrelsen Västerbotten, Umeåregionens kulturarbetsgrupp, Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD, Norrscen, Musik i norr, Nätverket för filmaktörer i norra norden, MOTILI, Riksteatern Norra, Teatercentrum Norra, Folkbildning Västerbotten och Umeåregionens bibliotekssamverkan, Minbibliotek samt V8-biblioteken – biblioteken i Västerbotens inland.

Att fortsatt stimulera befintliga nätverk i länet och att främja nya former av samverkan är ett viktigt strategiskt tillvägagångssätt i arbetet för att bidra till att alla invånare har tillgång till ett regionalt kulturutbud av hög kvalitet och erbjuds likvärdiga möjligheter att skapa och utöva kultur.

Kulturell infrastruktur och utbud mål 1

Region Västerbottens uppdrag är att främja tillgången till ett kulturutbud och kulturarv av hög konstnärlig kvalitet för länets invånare, oavsett bostadsort. De flesta regionala kulturverksamheter är lokaliserade i länets större städer och tillgången till professionell kultur skiljer sig därför mellan kust, inland och fjäll. Samtidigt har folkbildningen aktörer i alla kommuner och många gånger fungerar biblioteken runt om i länet som centrala mötesplatser, plattformar och kulturarenor.

Arrangörsutveckling

Ett starkt producentled är direkt relaterat till ett starkt arrangörsled och folkrörelselänet Västerbotten har idag ett av landets livskraftigaste arrangörsnätverk med sjutton arrangerande teater- och musikföreningar spridda över hela länet. Nätverket förstärks av Riksteatern norra som består av de fyra Norrlandslänens länsteaterföreningar, ett antal arrangerade Folkets hus och parker, bygdegårdsföreningar med mer. Studieförbundens roll som utförare av kulturarrangemang och samverkanspart ska också betonas.

För att människor ska ges samma möjligheter att konsumera kultur i hela länet krävs samverkan mellan producent och mottagar-/arrangörsleden, något som bland annat innebär att konserter, föreställningar, utställningar behöver anpassas till lokala förutsättningar. Det är en ekonomisk utmaning att turnera i länet – både på grund av avstånden men också på grund av ett sviktande besöksantal i länets mindre kommuner därför behövs ett utvecklat subvention- och distributionssystem.

En förutsättning för ett starkt arrangörsled i Västerbotten är att det finns en utvecklad samverkan mellan regionala och kommunala aktörer, exempelvis de regionala kulturverksamheterna, lokala arrangörsföreningar, hembygdsföreningarna, folkbildningen, professionella kulturskapare och kommunerna. Inom regionala nätverk för lokala arrangörsföreningar är ett annat framgångsrikt sätt att koordinera tillgången till ett kulturutbud av hög kvalitet på många och varierade platser i regionen. Ett tredje är att det finns en interregional samverkan, något som idag sker mellan dem fyra nordligaste länen genom Norrlands nätverk för Musikteater och Dans (NMD). Region Västerbotten ser behov av att förbättra samordningen av arrangörsfrämjande insatser och utveckla en gemensam strategi för arrangörsutveckling regionalt och interregionalt.

Digitalisering

I syfte att möta olika krav på tillgänglighet sker idag ett aktivt digitalt arbete inom kultursektorn. Digitala lösningar som avhjälper ett befintligt hinder är oftast beroende av att den fysiska eller geografiska tillgängligheten är god. Digital teknik leder också till att exempelvis utställningar kan bli mer tillgängliga genom nya informationssystem eller möjligheter till nya typer av utställningsdesign. Den digitala utvecklingen bidrar till att fler personer har möjlighet att ta del av kulturupplevelser och därför behöver förutsättningarna för att bedriva digitalt utvecklingsarbete stärkas. Sammanlänkningen av den analoga och digitala världen ställer krav på att samhället understödjer och ger medborgarna möjlighet att tillförskaffa sig en digital kompetens och en medie- och informationskunnighet (MIK). Människors möjlighet att er hålla kunskap genom digitala verktyg är en demokratifråga. Olika kulturområden möter olika utmaningar och behov kopplat till digitaliseringen, samtidigt som det finns en samsyn att arbetet delvis behöver drivas gemensamt. För att bidra till den digitala utvecklingen inom kulturområdet och öka den digitala kompetensen ser Region Västerbotten ett behov av samverkansinstanser och gemensamma mötesplatser.

Jämlikhet och inkludering mål 1

Strukturer i samhället påverkar människors skapande, brukande och tillförskaffande av konst och kultur. Att på olika sätt främja människors möjligheter att ta del av och skapa kultur utifrån sina egna förutsättningar och på sina egna villkor oavsett kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning, ålder eller socioekonomisk bakgrund är ett av den nationella och regionala kulturpolitikens uppdrag.

Konsten och kulturen är viktiga arenor för att driva det demokratiska samtalet framåt och det är av yttersta vikt att det vilar på den konstnärliga friheten. Normkritiska ingångsvinklar har en betydande roll inom kulturen för att skapa ytor för historier, berättelser och perspektiv som

inte alltid syns eller hörs. Genom att verka utmanande och ifrågasättande vrider konsten på sådant som vi ofta tar för givet och sätter nya perspektiv på det som framstår som självklart. Ett sådant arbete som spelat en viktig roll de senaste åren är metoo-rörelsens arbete med att synliggöra hur maktstrukturer och normer i samhället tar sig uttryck i relation till kön.

Region Västerbotten följer via kultursamverkansmodellen upp de regionala kulturverksamheternas arbete med allas lika möjligheter till kultur oavsett kön, könsidentitet eller konstuttryck, funktionsnedsättning, etnisk och kulturell bakgrund, samt barn och ungas rätt till kultur och hur de nationella minoriteternas kultur- och kulturarv främjats och synliggjorts. Region Västerbotten avser under planperioden att utveckla och implementera metoder rörande normkritik, jämlikhet- och inkluderingsfrågor.

Jämställdhet

Målet för jämställdhet i Sverige är att alla kvinnor och män ska ha makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhet betonar att alla människor ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett kön. Det förutsätter att det finns en jämn fördelning av makt och inflytande. Region Västerbotten verkar för att jämställdhetsperspektivet ska finnas med vid alla beslut och på alla nivåer. För att bryta traditioner och normer som kan verka utestängande i relation till kön kommer Region Västerbotten arbeta för ett jämställt kulturliv genom normkritiska insatser.

Hbtq

Hbtq är ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter. Konst och kultur är ett effektivt verktyg för att höja kunskapen om och synliggöra hbtq-frågor. Region Västerbottens avser att ytterligare utveckla sitt arbete med hbtq genom implementering av "En handbok i normkritik och hbtq – förhållningssätt inom regional kulturverksamhet".

Ålder

Olika åldersgrupper har olika förutsättningar och behov. Gruppen unga verkar ofta på ett autonomt sätt och tänjer på kulturbegreppet och vad som bör ingå i det. Genom att korskoppla konst och kultur uppfinns nya konst- och kulturuttryck, som nya former av subkulturer, spelkulturer och digitala uttryckssätt. Formerna för organisering sker många gånger genom icke traditionella föreningsformer och kräver därför andra former av stödstrukturer. Det behövs ökad kunskap om hur olika målgrupper organiserar sig för att bättre kunna möta olika grupperns behov. I syfte att uppnå detta ser Region Västerbotten ett behov av mötesplatser för gemensamt lärande.

Funktionsvariationer

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Inom kulturområdet behövs ett flexibelt system som kan möta individuella behov där den fysiska tillgängligheten samt individens förutsättningar att skapa och ta del av kultur främjas. De regionala kulturverksamheterna arbetar kontinuerligt med digitala verktyg och andra metoder för att fler ska kunna ta del av kultur, däribland teckenspråks- och syntolkningar, textbaserade utställningar, lättlästa texter, texttolkning och audioguides. I arbetet med att öka representationen på scenerna såväl som utanför dem behövs nya samverkansformer och lösningar, dessa bör ske i dialog med sakkunniga. Åtgärder för enkelt avhjälpta hinder ska ske löpande och Region Västerbotten verkar för att tillgänglighetsarbetet utgör en integrerad del av verksamheternas uppdrag.

Etnisk och kulturell mångfald

Det sker idag en mängd olika former av integrationsprojekt med konsten och kulturen i centrum runt om i länet. Ett arbete som mångt och mycket leds och bedrivs av civilsamhällets aktörer. En fortsatt utveckling av mötesplatser är angeläget för att skapa nya interkulturella möten. Region Västerbotten ser behov av ökad kunskap om hur etnisk och kulturell tillhörighet

påverkar möjligheten att ta del av och skapa kultur. Genom samverkansinstatser behöver frågor som representation och utbud synliggöras och utvecklas.

Nationella minoriteter mål 1 och 4

De nationella minoriteterna i Sverige utgörs av judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och samer. Enligt FN:s definition är samerna också ett urfolk. Den svenska minoritetspolitiken har som mål att ge skydd åt de nationella minoriteterna och verka för att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande och hålla minoritetsspråken levande. Detta görs i enlighet med Sveriges åtaganden enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3). I Västerbotten är idag tio av femton kommuner förvaltningskommuner för finska och/eller samiska.

I tider då nationella minoriteter försummat rätten att bruka sin egen kultur eller tala sitt eget språk har det muntliga berättandet varit ett viktigt verktyg för att föra kunskaper, kulturer och seder vidare mellan generationer. Idag skyddas de nationella minoritetsspråken jiddisch, romani chib, finska, meänkieli och samiska av språklagen (2009:600). Lagen innefattar att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Urfolket samerna har även sina språkliga rättigheter skyddade i grundlagen. I bevarandet och utvecklingen av språket bidrar läs- och litteraturfrämjande insatser till att tillgängliggöra och synliggöra språket. Skolan och biblioteken spelar en viktig roll som bärare och tillgängliggörare av litteratur för barn och unga, som är en särskilt prioriterad målgrupp.

I arbetet med att synliggöra nationella minoriteters kulturer, berättelser, historia och det samtida intar konst och kultur ofta en kunskapsbärande och kunskaphöjande funktion. Det finns idag flera upparbetade samarbeten och samverkansformer mellan regionala kulturverk-

samheter och nationella minoriteter i Västerbotten. Region Västerbotten vill synliggöra nationella minoriteternas kultur och kulturarv genom ökad kunskap och nya samarbetsformer.

Urfolket samer mål 1 och 4

Samerna har en lång sammanhängande historisk anknytning till de områden där de bedrivit sin näring och utvecklat sin kultur som går tillbaka till tiden före nationalstatens bildande. Samerna uppfyller därmed kriterierna för ett urfolk. (prop 1976/77:80, bet 1976/77:KrU43) och sedan 2011 anges även i regeringsformen (1 kap, 2§) att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.

De nordligaste länen har ett särskilt ansvar att arbeta med att stärka samisk identitet och samernas rätt att få verka utifrån egna villkor. Länen utgör den svenska delen av Sápmi och inom det regionala kulturpolitiska arbetet planerar de fyra nordligaste länen att tillsammans med sametinget ta fram en gemensam viljeriktning för hur arbetet med frågor som berör det samiska området.

Region Västerbotten ser ett behov av att tillgängliggöra och synliggöra urfolkets samernas kultur inom befintliga och nya strukturer i kultursektorn. Ett arbete har påbörjats gällande etablering av samiska noder och centra genom en utvecklad samverkan mellan ett flertal aktörer. Dessa noder/centra kan bidra till att stärka den samiska identiteten genom möjlighet att ta del av den egna kulturen men också vara av betydelse för att på olika sätt höja samhällets kunskap om urfolk, både historiskt och samtida.

En befintlig struktur för att bedriva professionell scenkonst med den samiska kulturen och identiteten som grund är Giron Sámi Teáhter. En utvecklingsambition för planperioden är att Giron Sámi Teáhter ska erkännas som nationalscen. Den samiska filmproduktionen i länet har växt sig starkt och behöver fortsatt utvecklas. Den samiska filmproduktionen i länet har växt sig

starkt och behöver fortsatt utvecklas. De samiska filmskaparna har lyft samiska frågor i kortfilm och långfilm som rönt stor nationell och internationell uppmärksamhet. För fortsatt utveckling krävs möjligheter till finansiering av tyngre produktion som långfilm, tv-drama och dokumentär. Det är också av vikt att nationella aktörer som Kulturdepartementet och Svenska filminstitutet engagerar sig i frågan.

Barn och unga

mål 2

Barn och unga är en prioriterad målgrupp i kulturpolitiken på statlig, regional och lokal nivå och rätten till kultur stadgas i FN:s konvention om barnets rättigheter.⁴

Länets kulturkonsulentverksamheter har ett gemensamt uppdrag att arbeta med och för målgruppen barn och unga. Genom samverkan kan konsulenterna förstärka tillgången till konst och kultur för målgruppen och även stärka positionen för barn och ungukturområdet på lokal och regional nivå. Samverkan mellan skolverksamhet och regional kulturverksamhet kan skapa förutsättningar för att kultur kan bli en del av ett livslångt lärande, genom att bidra till att fler barn och unga under skoltid får ta del av kultur i olika former, möta professionella kulturskapare och ges möjlighet att utveckla det egna skapandet. Kultur- och musikskolor finns i fjorton av länets femton kommuner. Den geografiska utmaningen bidrar till begränsade möjligheter för elever att delta i kulturskolan. Avståndet påverkar även möjligheten att rekrytera pedagoger. En gemensam strategi för kulturskolan i länet, talangutveckling och ökat samarbete med de regionala kulturverksamheterna efterfrågas. Region Västerbotten vill fortsatt föra dialog rörande regional samordning av musik- och kulturskolan och främja arbetet mellan olika aktörer på lokal och regional nivå i syfte att utveckla barn och ungas möjlighet att möta professionell kultur.

För att främja återväxt i arrangörsledet behöver förutsättningar för det unga arrangörskapet bli bättre. Området kräver samverkan mellan kulturlivets olika aktörer på regional och kommunal nivå, där frågor om tillgång till befintliga strukturer och möjlighet att utveckla nya behov diskuteras, identifieras och utvecklas. De stödstrukturer som finns behöver ses över och i mån av behov förnyas.

Professionella kulturskapare och konstnärligt skapande

mål 3

De professionella kulturskaparna utgör en viktig resurs för länets kulturliv och genom sin profession skapas kultur av hög kvalitet inom en mängd konstområden som scenkonst, film, litteratur, hemslöjd, bildkonst, spel med flera. Konst och kultur som inte enbart kommer länets invånare till del utan också nås ut till och uppskattas av människor långt utanför regionens gränser. En ökad medvetenhet har växt fram om kultur som lokal och regional utvecklingsfaktor, konsten tjäna såväl samhällliga mål som sina egna intressen.

Inom vissa konstområden är det idag svårt att vara yrkesverksam kulturskapare i Västerbotten. Det gör att aktörer väljer att söka sig till andra platser. Konstnärer verkar till största del i landets storstadsområden där arbetsmöjligheterna är störst. De befinner sig samtidigt på en alltmer global arbetsmarknad genom digitaliseringen som minskar betydelsen av var de geografiskt verkar. Många satsningar som kulturskapare kan ta del av sker i projektform med bristande långsiktig planering och dagens ekonomiska stödstrukturer kräver ofta att fler parter är med och finansierar. I ett antal av länets kommuner undersöks möjligheterna att införliva och utveckla residensverksamheter för yrkesverksamma. Platser som på olika sätt och utifrån sina respektive förutsättningar syftar till att underlätta för professionella kulturskapare

⁴ 2018 röstade en majoritet i riksdagen för regeringens förslag att göra FN:s konvention om barnets rättigheter till svensk lag. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

att skapa och vara verksamma. Region Västerbotten vill skapa bättre förutsättningar för residentsverksamhet genom utvecklad dialog på nationell nivå.

Genom centrumbildningarnas arbete med uppdragsförmedling, kompetensutveckling och rådgivning till sina medlemmar utgör de en viktig del i infrastrukturen för kulturskaparnas arbetsvillkor. Region Västerbotten ser ett behov av att tydliggöra centrumbildningarnas roll i relation till den regionala nivån för att gemensamt verka för bättre förutsättningar och villkor för professionella kulturskapare.

För att lyfta kulturens betydelse för samhällsutvecklingen och samtidigt verka för att stärka de professionella kulturskaparnas möjligheter att vara yrkesverksamma i länet har Region Västerbotten en viktig uppgift att kontinuerligt synliggöra lokala professionella kulturskapare och samtidigt hålla samtalet om konstens och kulturens betydelse levande. Metodutvecklande insatser för att skapa samrådsformer mellan professionella kulturskapare och andra aktörer är angeläget.

Kulturarv och kulturmiljö mål 4

Länsstyrelsen Västerbotten, Västerbottens museum, Skellefteå museum, Skogsmuseet i Lycksele, och Västerbottens läns hembygdsförbund har enats kring en gemensam målbild för kulturmiljön och en strategisk inriktning för kulturmiljöarbetet i länet. Avsikten är att gemensamt verka för att en mångfald av kulturmiljöerna i Västerbottens län bevaras, skyddas, vårdas, tillgängliggörs, används och utvecklas på ett sätt och i en omfattning så att de sammantaget återspeglar ett brett perspektiv på hela länets kulturhistoriska utveckling. Målsättningen är att länets kulturmiljöer är kända, uppfattas och används som angelägna resurser samt att kulturmiljöarbetet har stöd och engagemang bland dem som bor och verkar i länet. För att uppnå detta behövs insatser för utveckla och förnya kulturmiljöarbetet, utjämna geografiska ojämligheter med fokus på inlandet- och fjällområdet kulturmiljöer, synliggöra kulturmiljön som

resurs i samhällsplaneringen, lyfta länets besöksvärda kulturmiljöer inom turism och besöksnäring samt genom forskning och kunskapsutbyggnad främja kunskapsutveckling och förmedling. Region Västerbotten ser betydelse och behov av fortsatt samverkan inom kulturmiljö och kulturarvsarbetet i länet.

Kulturella och kreativa näringar mål 5

Kulturella och kreativa näringar (KKN) verkar som hybrider mellan två politikområden, kulturpolitiken och näringslivspolitikerna, och innefattar ett företagande som grundas i en konstnärlig profession.

Merparten av de kulturella och kreativa näringsidkarna i länet är enmansföretag, men även större verksamheter finns inom exempelvis förlagsbranschen, media, design och spelutveckling. Spelkulturen är en växande kulturform där utövarna har stor kunskap om teknik och digitalt berättande men också språk, historia och platser. Spelföreningar är idag viktiga kulturaktörer i länet och samverkan mellan dessa och andra kulturverksamheter kan utvecklas ytterligare.

Den kulturella och kreativa näringen i Västerbotten är i behov av att kulturpolitiken och näringslivspolitikerna tar ett tydligt och gemensamt ansvar för branschen och det finns ett värde i att länka samman och synliggöra initiativ, projekt och verksamheter för att skapa olika former av synergier gynnsamma för KKN-företagen och Västerbotten i stort. När kulturpolitikens stöd till konst och kultur medvetet kopplas till den näringslivsinriktade tillväxtpolitiken får kommunerna och näringen bättre förutsättningar att etablera attraktiva och kreativa kluster i Västerbotten. Västerbottens kulturella och kreativa företag har potential att exportera och internationaliseras mer men stöd behövs för att minska avståndet mellan det initiala företagsfrämjande arbetet till lansering på en internationell marknad.

Region Västerbotten avser under planperioden att revidera handlingsplanen för kulturella och

kreativa näringar. En handlingsplan som skulle innebära ett gemensamt ansvar, dels att tillhandahålla ett praktiskt stöd för att nå ut till de internationella marknaderna, och dels att konkretisera en plattform/stödfunktion för pågående processer. Sammantaget kan detta leda till att etablera ett gemensamt varumärke för KKN i Västerbotten.

Kultur och hälsa

mål 5

Arbetet med kultur och hälsa bygger på övertygelsen att konst och kultur kan bidra till att förändra individer och samhällen. Forskning har påvisat ett tydligt samband mellan kultur och hälsa, kulturupplevelser kan ge nya perspektiv och utmaningar och därmed bidra till ett djupare livsinnehåll och en känsla av sammanhang. Det är angeläget att främja kunskapsutbyte och stärka strukturer för att uppnå utveckling inom området.

Kultur i vården

Region Västerbotten bedriver Kultur i vården verksamhet på Norrlands universitetssjukhus, Lycksele- och Skellefteå lasarett. Verksamheten erbjuder biblioteksverksamhet, galleriverksamhet samt programverksamhet. Arbetet med Kultur i vården är en tvärspektoriell verksamhet som berör kultursektor, hälso- och sjukvård, folkhälsa samt utbildningssektor. Samverkan sker med kulturkonsulenter, kulturinstitutioner, kommuner, folkbildning och många andra kulturaktörer. Arbeta sker även i samarbete med sjukvården, dess vårdavdelningar, lekterapi och sjukhusskola, konst och miljö med flera. Ett brett samarbete innebär ett mångfasetterat kunskapsutbyte som främjar hållbarhet och tillgängliggör ett varierat kulturutbud med kvalitet och konstnärlig förnyelse. Programverksamheten som presenteras genom konstnärliga uttryck främjar en god upplevd hälsa, kreativitet och konstnärlig kvalitet. Deltagande i regionala och nationella nätverk främjar ett variationsrikt utbyte gällande såväl kompetensutveckling som samverkan. Verksamhetens målgrupp är

patienter och anhöriga/närstående samt personal på länets sjukhus. Avsikten är att främja allas rätt till kultur och nå ut till en målgrupp som befinner sig på sjukhus. Kultur i vården arbetar aktivt med att särskilt uppmärksamma barn och ungas rätt till kultur.

Utvecklingsområden för Kultur i Vården verksamheten under planperioden är att ingå i en nationell samverkan i att uppmärksamma och främja barns och ungas rätt till kultur på sjukhus, att framhålla och stärka litteraturens betydelse för barn och vuxna i vården samt att främja samisk litteratur och kultur på sjukhus.

Folkbildning

mål 5

Folkbildningen arbetar i skärningspunkten mellan det professionella kulturlivet och amatörcultur, mellan utbildning och bildning, mellan civilsamhälle och offentlig sektor, mellan generationer och olika kulturer. Folkbildningens organisationer är närvarande, i olika grad, i alla kommuner i Västerbotten och folkhögskolorna och studieförbunden utgör en viktig resurs genom sitt arbete med demokratiutveckling. Region Västerbotten ger årliga anslag till fem stiftelse- och rörelseägda folkhögskolor i länet och tio studieförbund.⁵

Folkhögskolorna i länet och studieförbundens regionala organisationer ingår i överenskommelsen som gemensamt tas fram av Folkbildning Västerbotten och Region Västerbotten. Folkbildning Västerbotten vill tydliggöra och stärka folkbildningens roll i det regionala utvecklingsarbetet och är en regional part och företrädare för folkbildningens branschsamverkan med uppgift att öka och bredda dialogen mellan folkbildningen och offentlig sektor, samt andra samhällsbyggande aktörer.

Folkbildningen organiserar och finansierar stora delar av amatörculturen i länet. Med sin lokala förankring och geografiska spridning når

⁵ Folkhögskolor: Dalkarlså, Edelvik, Medlefors, Solvik och Strömbäcks folkhögskolor, Vindelns folkhögskola och Storumans folkhögskola. Studieförbund: ABF, Bilda, Folkuniversitetet, Ibn

Rushd, Medborgarskolan, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, Sensus, Studieförbundet Vuxenskolan samt Kulturens Bildningsverksamhet.

den en stor del av befolkningen. Några av Folkhögskolorna har byggt upp kvalificerade produktionsmöjligheter för till exempel musik, konst och teater. Folkhögskolornas integrationsfrämjande arbete är ett område där ökad samverkan med andra aktörer i regionen kan utvecklas.

Studieförbunden verkar på olika sätt i kulturlivet, både som utförare, samverkanspart och möjliggörare där tillgänglighet och delaktighet är viktiga grundvärden. Till detta kommer det egna skapandet som till exempel musik, drama, hantverk och dans som möjliggörs i studiecirkelform eller annan folkbildning. Studieförbunden erbjuder deltagare att engagera sig utan att ingå i en traditionell föreningsstruktur men kunskapen som kommer människor till del genom studieförbunden bidrar även till att främja återväxt inom föreningslivet. Studieförbundens roll i relation till förnyring och återväxt inom bland annat arrangörsledet bör utvecklas.

Region Västerbotten ser behov av att identifiera och skapa former för gemensamma mötesplatser mellan folkbildningens aktörer och regionala kulturverksamheter.

Internationellt arbete

mål 5

Internationellt arbete sker inom ramen för de regionala kulturverksamheterna, vilket bidrar till ett dynamiskt kulturliv, konstnärlig förnyelse och en mångfald i kulturutbudet. Internationella samarbeten sker i hela länet och i flertalet kommuner. Region Västerbotten deltar i olika nätverk, organisationer och samarbeten, bland annat i Assembly of European Regions (AER), i syfte att tillsammans med andra regioner i Europa kunna enas om och framföra gemensamma ställningstaganden i viktiga frågor och skapa förutsättningar för samverkansprojekt. Region Västerbotten är medlemmar i det Europeiska kulturnätverket LIKE, som gemensamt verkar för att stärka kulturens roll i Europa.

Regionens geografiska läge innebär goda möjligheter till kulturellt utbyte och samverkan med

finska och norska partners i Kvarkenområdet, i Sápmi, vänlänet Karelska republiken och Barentsområdet. Joint Working Group on Culture (JWGC) är en arbetsgrupp för kultursamverkan där regionala och nationella myndighetsföreträdare från alla Barentsregioner i norra Sverige, Norge, Finland och Ryssland deltar. Ett ökat kulturellt utbyte och samverkan i Europa mellan såväl professionella kulturskapare som de regionala kulturinstitutionerna är viktigt. Både som ett medel för ökade kontakter och förståelse mellan folken men också som ett led i att främja konstnärlig förnyelse och utveckling. Region Västerbotten ska fortsatt närvara på den internationella arenan och främja förutsättningarna för internationella samarbeten.

5. KONST OCH KULTUROMRÅDEN

Professionell teaterverksamhet

I samhället är teatern en transformativ plats och teater en spegel för vår samtid. I den kan vi se oss själva som de vi är, de vi vill, det vi behöver eller måste vara. Teaterrummet är därför en naturlig plats i samhället för gemensamma transformativa upplevelser där människor kan ta del av flera olika berättelser. Teater bidrar till att skapa ett starkare, bättre och mer demokratiskt samhälle för alla. Västerbottens teater- och scenkonstliv är djupt rotat i den västerbottniska traditionen med ett stort folkrörelsebaserat arrangörsled av musik- och teaterföreningar i alla länets kommuner. Det är unikt även med nationella mått mätt. I regionen finns Västerbottensteatern AB, som har sin bas i Skellefteå, samt ett flertal fria teatrar – Dockteatern Månstjärnan, Profilteatern, Skuggteatern och Ögonblicksteatern. I regionen finns också ett antal enskilda aktörer och företagare inom scenkonstområdet och riksteaterkonsulenter. Västerbottens berättartraditioner har på olika sätt förvaltats i regionens scenkonstliv, nu genom ett Nordiskt Berättarcentrum. Regionens teatrar har en omfattande turnéverksamhet, både inom Västerbottens län och i andra delar av Sverige.

Västerbottensteatern AB

Västerbottensteatern, stadens stolthet och regionens kvartersteater, är en välkomnande, engagerande, modig teater och en självklar aktör i den regionala kultursfären. Genom scenkonst, underhållning, berättande och socialt engagemang bidrar Västerbottensteatern till att Västerbotten blir en mer attraktiv plats att leva och bo på. Som turnerande länsteater samarbetar Västerbottensteatern med länets teaterföreningar och regionala länsinstitutioner, exempelvis den gemensamma satsningen "Årets kulturkommun" som görs tillsammans med Norrlandsoperan och Västerbottens museum.

Teatern verkar utifrån fyra fokusområden: Berättarteater, Medborgarteater, Digital utveckling och Publikutveckling. Verksamheten består av sex avdelningar, varav tre av dessa är publika: Teateravdelningen, UngHästen och Nordisk berättarcentrum. Verksamheten består också av Teknik, Marknad och Administration.

Västerbottensteatern avser under planperioden att fortsätta arbeta med att främja allas möjligheter till kulturupplevelser och att fortsatt främja ett levande kulturarv. Teatern eftersträvar, med publiken i centrum, en hög konstnärlig kvalitet, en Vi-känsla och ett ökat socialt engagemang. Detta görs bland annat genom Västerbottensteaterns arbete med att stärka ett tvärkulturellt samarbete och en fortsatt utveckling kring verksamhetens spetskompetenser: Det pedagogiska teaterarbetet med regionens unga, det regionala och nordiska berättandet samt den nya riktningen teateravdelningen just nu utforskar inom musikteatergenren. Under 2020 firar Västerbottensteatern 40år som länsteater och Unghästen 20år. Under planperioden kommer det nya kulturhuset i Skellefteå stå klart och verksamheten kommer därmed husera i nya lokaler från och med 2021.

Utvecklingsområden Västerbottensteatern AB

Utveckla föreställningar i musikteater/musikalgenren

Teateravdelningen står redo att ta ett nytt steg i utvecklandet av Västerbottensteatern genom att skapa föreställningar i musikteater/musikalgenren. I en region präglad av ett starkt musikintresse, med flera framgångsrika popartister och en rikedom av köror, känns det självklart att Västerbottensteatern nu inkluderar denna sceniska konstform i vår repertoar. Vi tror dessutom att det finns spännande samarbeten att hitta såväl i Västerbotten som hos våra nordiska grannar som Finland och Norge. Vi har därför initierat flera olika första samtal bl.a. med Norrlandsoperan och vi har helt nyligen inlett ett långsiktigt samarbete med Musikalakademien i Umeå.

Inleda ett framtida samarbete med Fryshuset, Stockholm

UngHästen strävar efter att regionens unga ska bli sedda, hörda och lyssnade på. Det gör man genom att använda teater som ett pedagogiskt verktyg där det alltid ingår eftersamtal med experter, men man ser också behovet av att skapa en större mer sammanhängande struktur mellan skola, kultur och fritidsverksamheter. Att erbjuda unga än mer konkreta verktyg i en kulturell kontext. Avdelningen har inlett ett samarbete med Fryshuset, Stockholm, med förhoppningen att Fryshuset skall kunna etablera sig i Skellefteå kommun.

Skapa en Artist In Residence inom Berättande

Nordiskt Berättarcentrum (NBC) arbetar också för att man på avdelningen skall kunna hysa en Artist In Residence (AIR). Att skapa ett residensprogram för berättande skulle bli en unik spetskompetens för NBC och Västerbotten. En berättare skulle då få möjligheten att bo och verka i Skellefteå, utforska det egna skapandet i en ny kontext, skapa ett nytt sceniskt berättarverk, berätta om och delge erfarenheter av det projektet och visa upp sin nya berättarföreställning för en allmänhet.

Utveckla digitala system

Marknad, Teknik och Administrationsavdelningarna möjliggör verksamheten för de publika avdelningarna. Marknad och Teknik ingår i den digitala strategi som teatern tagit fram för 2019–2021. Verksamheten kommer framgent att satsa på en digital utveckling inom ljud, kommunikation och tillgänglighet. Det sistnämnda i samarbete med Voxit där teatern hoppas utveckla en prototyp som kan översätta talat språk i realtid t.ex. för teaterbesökare som inte har svenska som första språk. På administration finns ett stort utvecklingsbehov av förbättrade digitala system när det gäller såväl dokumenthantering som arkivering.

Norrscen

Norrscen är ett samarbetsforum mellan Västerbottensteatern, Norrbottensteatern i Luleå, Estrad Norr – Jämtlands läns musik och teater i

Östersund, Giron Sámi Teáhter i Kiruna samt Teater Västernorrland i Sundsvall. Samarbete sker kring kompetensutveckling, turnéer och gästspel i de fyra länen. Inom Norrscen har de senaste åren, med stöd av Kulturrådet och projektmedel från respektive region/landsting, drivits ett gemensamt utvecklingsprojekt gällande turnéstöd för turnéer utanför det egna länet enligt samma principer som gäller för musikteater och dans genom Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD. Utvecklingsarbetet har fallit väl ut och det finns en gemensam ambition mellan länen att permanenta detta stödsystem under kommande år. Det skulle innebära att kulturutbudet i Västerbottens län blir större och rikare. Angeläget är också att Norrscen skall kunna erbjuda bussar inom det egna upptagningsområdet, likt NMD, och därmed möjliggöra att fler från regionen får tillgång till de föreställningar som ges på hemmaplan

Giron Sámi Teáhter

Giron Sámi Teáhter är en turnerande institutionsteater med huvudsäte i Kiruna samt verksamhet för ungdomar i Tärnaby. 1992 fick teatern sina första statliga anslag som distribueras via Sametinget. Övrig finansiering kommer från Norrbottens läns landsting, Region Västerbotten samt Kiruna kommun och Stormans kommun. Giron Sámi Teáhter är organiserad som en ideell förening vars medlemmar till största delen består av sameföreningar och samiska organisationer. Giron Sámi Teáhter har ett uppdrag att främja de samiska språken i en verksamhet med hög konstnärlig kvalitet. Teatern ska turnera i hela Sápmi, företrädesvis på svensk sida, och har som uppgift att berätta historier som tar sin avstamp i den samiska kulturen och historien. Teatern har i sin nuvarande form funnits i mer än 20 år men är ur ett samiskt perspektiv en ny organisation med en konststart som fortfarande är under utveckling. De senaste åren har teatern utökat sin publik med cirka 40 procent. Teatern samarbetar aktivt med sameföreningar, teaterföreningar och minoritetspråkkommuner. Sedan 2009 har två föreställningar blivit utvalda till bibu.se, Biennalen för Barn och Unga i Lund. Den samiska scenkonsten

inrymmer såväl samisk teater som samisk dans och rörelse, jojk, traditionell berättarkonst och samisk musik. Den muntliga berättartraditionen är starkt förankrad i den samiska kulturen. Scenkonst som teater och dans blir ett allt viktigare uttrycksätt, särskilt för unga samer. Det är idag en självklarhet att teater som konstform i det samiska samhället ska kunna formulera viktiga frågor kring gemensamma kulturella värderingar och konflikter och därtill vara en möjlig framtida arbetsplats. Giron Sámi Teáhter har en viktig uppgift i att också utbilda och kompetensutveckla unga samer som vill verka inom scenkonsten. Förutom sceniskt kunnande står de olika samiska språken i fokus när verksamheten planeras, något som också innebär en stor utmaning. Idag finns det en stark vilja till revitalisering av de samiska språken och då har teatern en viktig roll att spela.

Profilteatern

Profilteatern vill skapa teaterföreställningar som ger näring och kraft i riktning mot en rättvisare värld och visa på möjligheter och alternativa vägar i konsten och livet. Verksamheten utvecklar och förnyar teaterkonsten genom ett kollektivt skapande. Som platt organisation ansvarar teaterns sex medlemmar för både de konstnärliga såväl de ekonomiska delarna av verksamheten.

Profilteatern arbetar med starka visuella uttryck och alltid med nyskriven musik. I snart 20 år har teatern till största del spelat nyskriven dramatik och teatern arbetar med ett feministiskt perspektiv i pjäsval, textanalys och iscensättning. Teaterns strävan är att föreställningarna ska visa på möjligheter snarare än befästa gamla mönster och förhållningssätt. Repertoaren innehåller till största del föreställningar för barn och unga och föreställningarna går alltid på turné i Norrland men även i hela landet.

Profilteatern har full tillgänglighet i teaterns publika ytor och hörslingor finns tillgängliga vid föreställningar såväl som rullstolsplatser och fribiljetter erbjuds alltid till medföljande ledsagare. Profilteatern är ansluten till Umeå kommuns Kompiskort, som finns för alla över 12 år

med ett LSS-beslut. Kortet ger inträde till priset av två för en.

Profilteaterns utvecklingsambitioner under planperioden är att utöka gruppen med en ny medlem för att få nya inputs, nya influenser och för att återgå till tidigare numerär för att kunna fördela ansvaret på fler personer. Publikarbetet för teaterns offentliga föreställningar med rikad kommunikation ska utvecklas och det samma gäller den fortlöpande utvecklingen av verksamhetens kontaktnät och marknadsföringskanaler.

Profilteatern grundades 1984. Teatern får verksamhetsstöd från Statens Kulturråd, Umeå kommun och Region Västerbotten.

Skuggteatern

Skuggteatern är en norrländsk feministisk teater belägen i miljonprojektet Ålidhem i Umeå och gör scenkonst för alla åldrar, med särskilt fokus mot barn och unga. Föreställningarna konstrueras utifrån idén att utmana de begränsningar som våra samhällsnormer har. Konstnärligt tar verksamheten stort ansvar för att producera scenkonst för, med och till barn och unga. Skuggteatern skapar stora teaterupplevelser för en heterogen publik med progressiv scenkonst och unika former av föreställningar genom att ständigt söka nya metoder att aktualisera teatern som konstform för att säkra teaterkonstens legitimitet och vara angelägen i ordets verkliga bemärkelse. Skuggteatern verkar för ett kulturutbud till alla människor, oavsett vart i landet man bor, med prioritet på den norra landsändan. I arbetet med att verka förebyggande och motverka vita fläckar på kulturkartan har teatern en turnerande verksamhet som möjliggör tillgänglighet för att boende i Norrlands glesbygd ska få bättre förutsättningar att uppleva kultur i kontrast till urbaniseringens framfart. Den turnerande verksamheten produceras utifrån praktiska förutsättningar att pjäserna ska kunna spelas i många rum, och inte enbart på de professionella teaterscenerna. Skuggteatern är en ekonomisk förening som grundades 2001. Verksamheten finansieras via

anslag och bidrag från parter som Umeå kommun, Region Västerbotten, Kulturrådet och andra enskilda och allmänna finansiärer. Utöver det finansieras Skuggteaterns verksamhet genom egna intäkter.

Teatercentrum Norra

Teatercentrum Norra verkar för de fria teatern i norra Sverige och samlar tio medlems-teatrar och ett tiotal anslutna individer. Kansliet i Umeå etablerades 2007. Sedan år 2015 finns det också ett kansli i Luleå för att uppnå större närhet mellan medlemmar och verksamhetsledare, samt för att öka samverkan mellan de fyra norrlandslänen och bättre ta tillvara den utvecklingspotential som finns. Verksamheten i Norra regionen främjar de fria scenkonstutövarnas möjligheter att leva och verka i Norrland genom förmedling, kompetensutveckling, kulturpolitiska insatser samt olika former av samarbets- och spetsprojekt. Teatercentrum Norra driver en utåtriktad scenkonstutveckling som prövar nya modeller och metoder, förankrade i samtiden.

Ögonblicksteatern

Ögonblicksteatern är organiserad som en ideell förening som bedriver konstnärlig professionell verksamhet inom scenkonstområdet. Verksamheten drivs i enlighet med teaterns konstnärliga vision och manifest: Teater är att få uppleva något särskilt. Ett verkligt levande möte. Teater är konst och solidaritet. Genom teater kan världen förändras. Ögonblicksteatern visar bilder av det vi kallar verklighet. Ögonblicksteatern arbetar nyskapande utifrån en humanistisk plattform. Ögonblicksteatern utgår ifrån vårt engagemang. Ögonblicksteatern riktar strålkastarna dit samhället skaver. Ögonblicksteatern skapar med normnyfiken blick. Ögonblicksteatern jobbar med dokumentära historier. Ögonblicksteatern spelar om vår samtid och riktar strålkastarna dit samhället skaver. Till det osynliggjorda, det oupptäckta, det osande och otillåtna för att göra det tillgängligt och förtrollande. Ögonblicksteatern vill med sin verksamhet visa nya bilder av verkligheten genom att söka det hittills osynliga och osedda och ständigt hitta nya berättel-

ser att gestalta på scenen. För att tro att en annan verklighet är möjlig behöver nya bilder av verkligheten presenteras.

I tillgänglighetsfrågan har Ögonblicksteatern funnit en stor konstnärlig utvecklingspotential för scenkonsten och Ögonblicksteaterns lokaler är fullt tillgänglighetsanpassade. Ögonblicksteatern arbetar med att sätta nya kroppar och tankar i fokus genom att jobba med en integrerad ensemble av personer med och utan funktionsnedsättningar. Teater görs för att synliggöra och ifrågasätta normer, och för att göra teater tillgänglig måste vi undersöka världen runt om oss och vårt sätt att ge det form. Ögonblicksteaterns kompetensområde, förutom teater och dramatisk konst, är bland annat tillgänglighet, normativa kraftsystem och demokratiska rättigheter. Alla har rätt till en palts, alla har rätt till kultur!

Ögonblicksteatern grundades 1974 och drivs idag genom olika bidrag från Umeå kommun, Region Västerbotten, Svenska konstrådet och från olika fonder.

Utvecklingsområden professionell teaterverksamhet 2020-2023

- Utveckla föreställningar i musikteater/musikalgenren.
- Inleda ett framtida samarbete med Fryshuset, Stockholm.
- Skapa en Artist In Residence (AIR) inom berättande.
- Utveckla digitala system

Professionell dans- och musikverksamhet

Musiklivet i Västerbotten är livaktigt och sträcker sig långt utanför regionens gränser. Flera musikgrupper har hela världen som sin scen, vilket också medför att många internationella band väljer att spela här. I länet finns också ett flertal musikstudios med anseende och ett flertal musikfestivaler anordnas årligen såsom Trästockfestivalen i Skellefteå, Inlandsbanefestivalen i Storuman, Umeå Jazzfestival, House of metal, folkmusikfestivalen Umefolk i Umeå och Holmöns visfestival. Intresset för folkmusik är starkt i regionen och engagerar människor i alla åldrar. Detsamma gäller också regionens körliv. Kännetecknande för musiklivet är att utvecklingen till stor del drivs av ideella krafter. Några av de verksamma musikföreningarna är bland andra Kulturföreningen Mullberget i Skellefteå, Kulturföreningen Humlan i Umeå och Kulturföreningen Volym i Lycksele. I regionen finns ett av Sveriges fem operahus – NorrlandsOperan AB. Med sin professionella symfoniorkester, sina operauppsättningar och internationellt erkända dansscen skapar NorrlandsOperan varje år ett konstnärligt utbud som riktar sig till hela norra Sverige. Dansen som konstform verkar i hög grad på en internationell arena. Dans i Västerbotten och Norrlandsoperan Dans är en viktig och stark aktör för att stödja det fria danslivet och det konstnärliga arbetet. Danscentrum Norr är också en viktig aktör för att skapa möjligheter för konstnärligt arbete.

NorrlandsOperan AB

Norrlandsoperan AB i Umeå har sedan starten 1974 utvecklats från en regional operaensemble till ett scenkonsthus med stor konstnärlig bredd och regionalt uppdrag. Utifrån visionen "Norrlandsoperan – en spelplats för nya uttryck" ska Norrlandsoperan söka och öppna nya konstnärliga vägar, nå nya publikgrupper, representera mångfald, väcka känslor och vara en del av samtidsdebatten. Norrlandsoperan ägs av Region Västerbotten och Umeå kommun.

I Norrlandsoperans uppdrag ingår att producera, främja, stärka och utveckla opera, musikteater, dans, musik och annan scenisk verksamhet samt att stödja och utveckla regionens musikliv. Särskilda satsningar är nationellt musikcenter, utveckla performancekonsten, lyfta den urbana kulturen i Västerbotten och Umeå Jazzfestival. Norrlandsoperan ska utveckla, förnya och tillgängliggöra den professionella scenkonsten. I verksamheten ingår symfoniorkester, opera, dans, musik samt Vita kuben, ett utställningsrum för samtida konst.

Norrlandsoperan opera producerar årligen två till fyra operauppsättningar och räknas som en modig och nyskapande aktör på den svenska och nordiska operascenen. Internationella samarbeten med både konstnärer och andra operahus och en erkänd hög kvalitet i produktionerna har gett Norrlandsoperan ett gott rykte och konstnärliga framgångar även internationellt. I samband med aktuella operaproduktioner arrangeras en rad pedagogiska insatser och kringarrangemang. Dessa är främst riktade mot barn och unga med syfte att ge kunskap och främja intresset för opera- och scenkonsten, som till exempel återkommande Operaskolan och en opera sing-along. Operaverksamheten inkluderar också Norrlandsoperans kör med icke-professionella sångare och Norrlandsoperans barnkör. Operaverksamheten ingår i nätverket NMD.

Norrlandsoperans symfoniorkesters repertoar återspeglar såväl bredd som spets i den västerländska konstmusiken och ger även mycket utrymme till samtida musik och beställningsverk. Orkestern verkar i första hand i Umeåregionen, men turnerar också i länet, i de övriga tre Norrlandslänen, i Sverige och utomlands. Det finns få scener i länet som kan ta emot hela symfoniorkestern. Turnéer i länet sker därför ofta med mindre ensembler. Orkestern gör en rad insatser för att inspirera och öka unga människors intresse i att spela klassiska instrument, till exempel genom så kallade Side-by-Side konserter, samspelsdagar och medverkan i Elsitema. Norrlandsoperans symfoniorkester är en av aktörerna i ett nybildat nationellt musiktalangcenter. Initiativet syftar till att stödja unga

musiker och dirigenter på sin väg till en professionell musikkaraktär, till exempel genom masterclass och personliga mentorer.

Norrlandsoperan musik bedriver sitt arbete med tonvikt på andra musikaliska uttryck än västerländsk konstmusik. Målet är ett välutvecklat och vitalt musikliv med hög konstnärlig kvalitet och att ett utbud av konserter erbjuds hela länet. Det består ett omfattande kontaktnät inom genren folk- och världsmusik samt Jazz. En stor del av verksamheten riktar sig till barn och ungdomar. Musikverksamheten är en aktiv del av det regionala arrangörsnätverket MOTILI som stärker inlandskommuners tillgång till kultur. Utöver turnerande föreställningar bedrivs ett antal projekt som har till syfte att stärka unga musikers eget skapande och deltagande exempelvis Umeimpro i samarbete med Midgårdsskolan och Umeå Jazzfestival.

Norrlandsoperans dans är en av Sveriges mest etablerade och betydelsefulla plattformar för produktion och presentation av samtida dans. Här erbjuds publiken och kulturskapare möjligheten att ta del av såväl experimentell performance och nyskapande format som mer traditionella dans. Genom egna produktioner, samarbeten och gästspel presenteras varje år ca 20-30 olika dans- och performanceproduktioner. Norrlandsoperan dans ska förstärka länets kulturella infrastrukturer för dansutövare med residensverksamhet och utbildningsinsatser som workshops ofta i nära samarbete med Dans i Västerbotten. Ett särskild fokus ligger på att engagera unga, professionella dansare från länet men även samarbeten med nationellt och internationellt erkända koreografer och kompanier. Urban North är ett initiativ av Norrlandsoperan som tillsammans med andra aktörer vill lyfta den urbana kulturen i Västerbotten. Som regional utvecklingsprojekt skapas det gemensamt med unga dansare, musiker och arrangörer mötesplatser för battles, workshops, residenser, jams och konserter i länet med fokus på urbana uttryck.

Vita kuben är NorrlandsOperans rum för samtida ljud-, video- och performancekonst som erbjuder en mix av lokal, nationell och internationell konst. Vita kuben samarbetar med IASPIS, Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer. Sedan 2016 är Norrlandsoperan och Vita Kuben i samarbete med Bildmusseet engagerade i utvecklandet av performancekonsten. Från och med 2020 kommer satsningen att utökas och lyfta fram konstnärer från Västerbotten. Utöver det presenteras ett högkvalitativt program med såväl nationella som internationella inslag. Festivalen planeras arrangeras vartannat år.

Utvecklingsområden NorrlandsOperan AB

Vidareutveckla samarbetsrutiner, kommunikation och turnéstrukturer regionalt och nationellt. Norrlandsoperan arbetar aktivt för ett mer varierat och nytänkande programutbud som tar hänsyn till kulturell och annan mångfald som finns i Västerbotten. För att främja allas lika möjligheter att delta i kulturupplevelser i världsklass ska Norrlandsoperan vidareutveckla samarbetsrutiner, kommunikation och turnéstrukturer båda i länet och nationellt.

Viktiga delar i Norrlandsoperans arbete mot en ännu bredare mångfald i programutbudet är bland annat utökade samarbeten och utbyten med fria kulturaktörer från olika kulturer som t ex med samiska konstnärer och andra minoritetskulturer och programsatsningar som involverar civilsamhället. Norrlandsoperans kommer att genomföra internationella samarbeten och utbyten där utöver professionella kulturutövare även intresserade Västbottningar via sin förening eller sin skolklass involveras i en kreativ samhällsdialog (t ex utbytesprojekt med La Réunion med fokus på urfolksfrågor om samisk och kreolisk kultur).

Norrlandsoperan kommer att vidareutveckla samarbetsrutiner, nätverk och turnéstrukturer i länet och nationellt, både i befintliga nätverk (t ex MOTILI, BUNGK, NMD, Musik i Norr, Dansnät

Sverige) och i nya nätverk (Nationell Musiktalangcenter, På turné). Dessutom granskas och utvecklas olika former av resestöd och bussbidrag, dels till enskilda kulturutövare och dels riktat mot föreningslivet för att underlätta för Västerbottens invånare att ta sig till större evenemang till Norrlandsoperan. På samma sätt kommer Norrlandsoperan att främja utbyten mellan olika kommuner i länet till exempel i samband med evenemang under Årets kulturkommun. En fungerande kommunikation mellan Norrlandsoperan och Västerbottens invånare är en grundförutsättning för ökad tillgänglighet. Norrlandsoperan kommer därför att granska sin kommunikation ur tillgänglighetsperspektiv (bl a hemsida och sociala medier). För utvalda produktioner kommer det att tas fram handledningsmaterial i olika språk riktade mot olika målgrupper. Allmän information om Norrlandsoperans verksamhet ska bli tillgänglig i flera språk.

Renodla och förstärka satsningar för barn och unga med fokus på eget skapande och återväxt hos unga kulturutövare och arrangörer.

Olika åldersgrupper har olika behov. För bebisar, yngre och barn upp till mellanstadiet kommer Norrlandsoperan att satsa på minst två egna eller samproducerade föreställningar per år som innehåller interaktiva element. Föreställningarna kan kompletteras med kringaktiviteter som ger utrymme för eget skapande som tex musik- och danslek, prova på orkesterinstrument, singalong eller taktila upplevelselandskap. Precis som för vuxenpubliken satsar Norrlandsoperan för yngre besökare på en högkvalitativ blandning av svenska och internationella konstnärer som stimulerar alla sinnen. För ungdomar och unga vuxna vidareutvecklas URBAN NORTH som satsning på urban kultur. Efter en initial fokus på dans ska satsningen framöver i större utsträckning även inkludera musik. Unga utövare och arrangörer är delaktiga i urval av workshops, battleformat och domare, men också i publikarbete och som medverkande i olika projekt. Norrlandsoperan kompletterar med know-how i planering och arrangörskap och skapar en plattform där newcomers från

Västerbotten känner sig lika välkommen som internationella hiphopartister. För ett hållbart arbete med återväxten hos unga kulturutövare och arrangörer kommer Norrlandsoperan att utöka antal och utbud av pedagogiska insatser. Residensmöjligheter till unga utövare med tillgång till mentorer och teknisk support är lika avgörande som workshops i länet för att bidra till professionalisering och kompetensutveckling. Samtidigt ökas attraktiviteten att bosätta sig som ung utövare i Västerbotten. Norrlandsoperans symfoniorkester är en av aktörerna i det nybildade Nationell Musiktalangcenter. Initiativet gör det möjligt att stödja unga musiker och dirigenter på sin väg till en professionell musikkarriär, t ex genom masterclass och personliga mentorer.

I flera kommuner i länet saknas unga arrangörer som kan och vill ta över, driva och förstärka det lokala kulturlivet. Norrlandsoperan kommer därför att bjuda på workshops och studiebesök för unga arrangörer i länet med fokus på planering och praktiskt genomförande (verkstäder, ljud/ ljus teknik) av kulturevenemang.

Strategiskt verka för att implementera digital teknik med syfte att öka tillgängligheten

Norrlandsoperan arbetar strategiskt för att testa och implementera digital teknik med syfte att öka tillgängligheten till Norrlandsoperans kulturutbud för länets invånare. Geografiska och demografiska utmaningar påverkar fördelningen av kulturutbudet i Västerbotten lika mycket som enskilda kommuners infrastruktur angående lokaltrafik och tillgängliga lokaler. Satsningar på användning av digital teknik kan bidra till ökad tillgänglighet till kvalitativa kulturupplevelser av Norrlandsoperans utbud, både för invånare i Västerbotten och övriga Sverige. Inom ramen för digitaliseringen genomför Norrlandsoperan en rad olika projekt.

Pilotprojekt i samarbete med Riksteatern för att testa överföring av orkestermusik live från Konsertsalen i Umeå till en turnerande operaproduktion i NMD-området. Om projektets utfall blir positivt öppnar sig möjligheter att spela sceniska produktioner med stor orkester på fler

ställen än i dag, då få ställen i såväl NMD-området som i Västerbotten kan ta ett sådant stort antal musiker (brist på diken och stora scenrum). En annan utvecklingspotential finns i streaming av föreställningar, battles och utvalda konserter och utöver det ser NorrlandsOperan funktioner med att öka tillgången till digitala pedagogiska insatser som t ex streamade/nedladdningsbara föreställningsintroduktioner, handledningsmaterial för skolor, programblad, digitala guidade turer genom Norrlandsoperan.

Dans i Västerbotten

Dans i Västerbottens uppdrag är att verka för att dans ges större plats i invånarnas vardag, med fokus på barn och unga, öka kunskapen om danskonsten i regionen, vara ett stöd för dem som yrkesmässigt eller på fritiden vill arbeta med och för danskonsten samt bidra till att stärka dansens ställning. Dans i Västerbotten arbetar strategiskt med frågor som rör dansträning i inlandet, förbättrade samverkansvillkor för aktörer runt om i regionen och möjligheter för att professionella ska kunna bo och verka i vår region. Norrlandsoperan är huvudman för den regionala danskonsulentverksamheten Dans i Västerbotten. Denna ingår i Norrlandsoperan Dans, vilket skapar förutsättningar för effektiva och fruktbara samarbeten. Dans i Västerbotten ingår i sin tur i flera olika samarbeten och nätverk på lokal, regional och nationell nivå. Dans i Västerbotten distribuerar och turnélägger dansföreställningar och kringaktiviteter för en ung publik till skolor och arrangörer i hela länet. Ett regionalt programråd med representanter från Vilhelmina, Skellefteå, Åsele, Storuman, Lycksele och Umeå kommuner beslutar vilka föreställningar som ska distribueras.

Utvecklingsområden

Dans i Västerbotten

Främja kulturell digitalisering inom dansområdet

Dans i Västerbotten arbetar strategisk för utveckling av dansträning för unga i glesbygden genom samarbeten med studieförbund och lokala aktörer. Målet är att stimulera ökningen av

antalet unga som på sin fritid ska kunna dansträna oavsett hemort samt skapa arbetsmöjligheter för frilansande danslärare/pedagoger i regionen. Den satsning som gjorts på detta område under ett flertal år har gett resultat. Studieförbund runt om i Västerbotten är nu ivriga på att använda sig av Dans i Västerbottens metod *Dans på distans*. Ett mångårigt digitalt projekt som främjar och möjliggör dansträning på alla orter i Västerbotten. Utvecklingsområdet inom kulturell digitalisering är oändligt och ett bra verktyg för Dans i Västerbottens regionala uppdrag. Ytterligare utveckling inom kulturell digitalisering kommer under kommande planperiod att prioriteras. Till exempel genom samarbeten med studieförbund/verksamheter som utvecklar ungt arrangörskap.

Stöd för unga arrangörer och återväxt i arrangörsledet

Ett annat utvecklingsområde är stöd för unga arrangörer och alternativa arrangörssystem för dans. Dans i Västerbotten administrerar och handlägger arrangörstödet som ingår i kultur-samverkanmodellen enligt gällande riktlinjer. Stödet täcker delkostnader för turnerande föreställningar med fria dansgrupper för offentligheten. Utan arrangörstödet har få kommuner i regionen möjlighet att presentera dans för en ung/vuxen publik i offentliga arrangemang eller under skoltid. Vilket i sin tur minskar arbetstillfällena för fria grupper. För att bättre svara upp mot målet om att främja hela regionens möjlighet till dansupplevelse behövs det ett starkt arrangörsnätverk där danskonsulenten behöver vara på plats och i kontakt med tjänstemän och lokala eldsjälarna i länet. Detta kräver tid och resurser. Målet under kommande planperiod är att stärka de lokala arrangörerna i sin arrangörssroll och se över nya former för hur arrangörstödet bäst når hela regionens arrangörer. Fortsatt och fördjupad utveckling av residensverksamheten samt nya samarbeten som gynnar yrkesverksammas arbetsmöjligheter. För att stärka möjligheterna för de fria utövarna att kunna verka i vår region behövs utökade anslag. Dans i Västerbotten administrerar och handlägger varje år Stöd till produktion som är ett sätt

att möjliggöra arbetstillfällena. Detta ger möjligheter till nya samarbeten, nya publikgrupper och bredare programverksamhet. Barn- och ungdomsproduktioner kommer fortsatt att prioriteras under kommande period. Särskilt fokus läggs även på att lyfta det offentliga dansutbudet för en vuxenpublik i hela Västerbotten. Men för att kunna bygga en stabil arbetsmarknad för yrkesverksamma behövs fler produktionsmöjligheter och residensmöjligheter. Tillsammans med kommuner och arrangörer i regionen kan utvecklingen gå framåt. Ytterligare ett utvecklingsområde är arbetet med professionella danskonstnärer som har sin bas i länet, med särskilt fokus på nationella/internationella och regionala samarbetsprojekt mellan unga koreografer. Utökad samarbeten i Barentsregionen är en satsning som Dans i Västerbotten kommer att arbeta med under kommande planperiod för att möjliggöra både nya arbetstillfällena och kontaktytor.

Främja barn- och ungdomsverksamhet som stimulerar eget skapande samt bidrar till återväxt i dansaryrket

Att främja barn- och ungdomsverksamhet som stimulerar eget skapande är ett av de utvecklingsområden som Dans i Västerbotten arbetar med löpande. Det är genom satsningar inom detta område som återväxt blir möjlig. Regionen har en tradition av att utbilda och förbereda unga talanger för ett yrkesliv och är med andra ord en viktig del av Dans i Västerbottens uppdrag att bibehålla. Genom bland annat koreografitävlingen *Skapa dans för unga* har ungdomar möjlighet att prova sina koreografiska färdigheter och få stöd i sin fortsatta utveckling mot ett yrkesliv inom dans. Samarbeten sker löpande med bland annat Balettakademien Umeå, Umeå Dansskola, Skellefteå Dans- och balettförening samt gymnasieskolornas dansprogram för att skapa en breddad utbildning och kunskap i dans som konstform och dans som yrke från ung ålder till en semiprofessionell nivå. En utveckling inom den urbana dansen sker med det regionala utvecklingsprojektet *Urban North*. Dans i Västerbotten är en del av projektets styrgrupp som har ett konstnärligt man-

dat att lägga projektets övergripande programinriktning. Dans i Västerbotten utgör en viktig funktion inom projektet med kunskap och erfarenhet om dansutveckling i länet.

Danscentrum Norr

Danscentrum Norr bildades 1999 och arbetar för att stärka det fria professionella danslivet i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland som en del av Danscentrum Riks. I arbetet ingår informationsspridning och kontaktförmedling, arbetsförmedling, lokal träning och regionala workshops. På grund av de stora avstånden är en av de största uppgifterna att skapa mötesplatser för organisationens medlemmar. Från och med 2015 kan Danscentrum Norr erbjuda tillgång till en dansstudio i Umeå. Detta möjliggör på sikt ett arbete med längre residens.

Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD

Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD, är ett samarbete mellan de fyra Norrlandsläna Västernorrland, Norrbotten och Västerbotten och Jämtland. Syftet är att bidra till spridning av dans- och musikteaterproduktioner genom turnéstöd och nätverksaktiviteter. De ensembler som ingår i nätverket är NorrlandsOperan i Umeå, Norrdans i Härnösand, Barn- och ungdomsoperan inom Estrad Norr i Östersund samt Piteå Kammaropera. NMD erhåller statliga medel för medverkande ensembler att kunna turnera mellan läna och regionala medel för de administrativa kostnaderna samt för de merkostnader turnerandet medför.

Utvecklingsområden professionell dans och musikverksamhet 2020-2023

- Vidareutveckla samarbetsrutiner, kommunikation och turnéstrukturer regionalt och nationellt
- Renodla och förstärka satsningar för barn och unga med fokus på eget skapande och återväxt hos unga kulturutövare och arrangörer

- Strategiskt verka för att implementera digital teknik med syfte att öka tillgängligheten
- Främja kulturell digitalisering inom dansområdet
- Stöd för unga arrangörer och återväxt i arrangörsledet
- Främja barn- och ungdomsverksamhet som stimulerar eget skapande samt bidrar till återväxt i dansaryrket

Museiverksamhet

Museerna i Västerbotten har en bred kunskapsbank inom områden som kulturmiljö, arkeologi, byggnadsvård, konst, fotografi, föremålssamlingar och berättande och är en viktig aktör i samhällsutveckling i stort. Sedan 2017 finns en museilag (2017:563) som gäller för museer i det allmänna museiväsendet. Syftet med lagen är göra museerna självständiga och tydliggöra vem som bestämmer museiverksamhetens innehåll.

Museerna i Västerbotten har i ett historiskt perspektiv varit viktiga kunskapsförmedlare till en bred allmänhet och idag bedrivs bland annat ett pedagogiskt arbete som når tusentals barn och unga varje år genom olika skolprogram. Den pedagogiska verksamheten är högt prioriterad, liksom arbetet med frågor som rör mångfald, jämlikhet, jämställdhet, tillgänglighet, nationella minoriteter och urfolket samernas kulturarv. Utöver det arbetar museerna med allt ifrån folkbildning och medskapande till att vara remissinstanser och utredare vid stora samhällsbyggnadsfrågor.

I den regionala museiverksamheten ingår tre museer där Region Västerbotten är delägare tillsammans med de kommuner där museerna har sin bas. Västerbottens museum med inriktning på berättande och dokumentärfotografi, Lycksele skogsmuseum med fokus på skogsarbete och teknikutveckling samt Skellefteå museums fokus på genus och normkreativitet via Museum Anna Nordlander. Utöver det finns också ett antal kommunala museer såsom Kvinnohistoriskt museum och Guitars the museum,

arbetslivsmuseer, kulturverksamheter, museer som bedrivs i privat eller ideell regi samt ett 60-tal hembygdsföreningar.

Västerbottens Museum AB

Västerbottens museum är ett länsmuseum med uppdrag att dokumentera, samla, bevara, berika, forska, förmedla och tillgängliggöra kulturarvet i hela regionen. Museet har utpekade ansvarsområden för kulturmiljöverksamhet, konst och konsthantverk. I museets samlingar finns närmare åtta miljoner fotografier, fyra tusen konstverk och ett stort antal kulturhistoriska föremål samt konsthantverk. Verksamheten bedrivs i hela länet och utgår från museibygnaden på Gammlia i Umeå. Området rymmer också 40 kulturhistoriska byggnader på friluftsmuseet. De omfattande föremålssamlingarna finns i museibygnaden samt i arkiv i Hörnefors. Ett 60-tal medarbetare finns i organisationen som ägs av Umeå kommun och Region Västerbotten. Museets samlingar ägs av Stiftelsen Västerbottens museums samlingar, med Umeå kommun och Region Västerbotten som huvudmän.

Västerbottens museum har lång erfarenhet av att arbeta med kulturarvsfrågor i hela länet och ger löpande rådgivning i frågor inom kulturhistoria. Nätverket Alla tiders Västerbotten är en väg att regelbundet nå invånare runt om i länet. Det finns idag lokala Alla tiders-arbetsgrupper i alla kommuner utom Umeå och Skellefteå och arbetet sker i samarbete med Skellefteå museum och Skogsmuseet i Lycksele. Den lokala förankringen är en framgångsfaktor och innebär att tröskeln till att kontakta och samarbeta med museet är låg.

Museet är en resurs för länets skolor och erbjuder omfattande program och aktiviteter både i museibygnaden i Umeå och runt om i länet. Mer än 3 000 elever nås årligen av museets särskilda program för skolan. Program som knyter an till demokrati, jämställdhet och alla människors lika värde erbjuds samtliga stadier i skolan liksom SFI.

Digitaliseringen av museets kunskapsbank är central för att svara upp mot efterfrågan från privatpersoner och ökade krav på tillgänglighet. Under senaste planperioden har en stor insats gjorts för att bygga upp en modern och säker plattform för museets samlingar. Idag kan vem som helst med uppkoppling till internet söka bland 40 000 föremål och fotografier i museets databas och själv komplettera informationen med egna uppgifter. Att öka möjligheterna till medskapande har varit utgångspunkten i arbetet med databasen.

Inom museets profilområden dokumentärfotografi och berättande, samt inom konst, kulturhistoria och kulturmiljö, är det regionala perspektivet centralt. Sune Jonsson Centrum för dokumentärfotografi bedriver sedan 2018 residentsverksamhet där en verksam fotograf får vistas i Västerbotten för att arbeta med ett specifikt och avgränsat dokumentärt fotografiskt projekt. Resultatet kommer allmänheten till del genom programverksamhet och museet till del genom att arbetet införlivas i museets arkiv och samlingar. Museets profilområde berättande har under åren framgångsrikt förmedlat kulturhistoria ur arkiven genom medskapande och sceniskt berättande. Att förmedla kulturhistoria i sceniskt arrangerade föreställningar är ett viktigt komplement till annan kunskapsförmedling som oftast sker genom utställningsverksamhet eller publikationer i print eller digitalt. Berättelserna är hämtade från länet och framträdanden görs runt om i hela länet.

Utvecklingsområden

Västerbottens museum AB

Ökad tillgänglighet till kulturarvet

Under kommande planperiod har Västerbottens museum för avsikt att ytterligare öka tillgängligheten till länets kulturarv. För att klara detta måste först och främst nya arkivlokaler tillskapas. Utvecklingsarbetet görs i nära samverkan med andra arkivinstitutioner i länet. Ett av de nationella kulturpolitiska målen pekar särskilt ut främjandet av ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas, och för att Västerbottens museum ska kunna uppfylla målet är

funktionella och tillgängliga arkivlokaler en förutsättning. Idag är museets arkivalier utspridda i olika delar av museet och svåra att överblicka både för egen personal och, i synnerhet, för besökare. Att metodutveckla användningen av arkiven är en viktig del i vårt prioriterade arbete.

Främja allas möjligheter till kultur och bildning

För att bättre svara upp mot målet att främja allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning – att fler ska förstå förutsättningar och villkor för människor i Västerbotten genom tiderna – intensifieras arbetet för att skapa en kulturhistorisk utställning, nu nära knutet till arkiv i länet och Nordiskt berättarcentrum i Skellefteå. Idag är det en brist i museets pedagogiska verksamhet att inte på ett överskådligt sätt kunna visa och förklara de strukturer och omständigheter som har format vår region. Med stöd från Nordiskt berättarcentrum i frågor om dramaturgi och scenisk gestaltning vill vi skapa en modern och attraktiv kulturhistorisk utställning.

Främja allas lika möjlighet att delta

Den tredje insatsen som ska göras för att öka tillgängligheten till kulturarvet samt främja allas lika möjlighet att delta, går under benämningen Kulturarv 24/7. Det innebär dels att nya digitala möjligheter ska nyttjas i högre utsträckning, dels att friluftsmuseet ska utvecklas till en oas i staden som är tillgänglig när helst det passar invånarna och besökarna. Den digitala satsningen utgår ifrån att vem som helst, varifrån som helst, ska kunna hämta information om museets kunskapsområden på ett modernt och intresseväckande sätt samt själv bidra till att formulera Västerbottens läns kulturarv för framtiden. Lekfulla metoder att närma sig historia och kulturarv ska testas, i syfte att sänka trösklarna för deltagande. Friluftsmuseiområdet på Gammlia i Umeå kommer under planperioden att fira hundraårsjubileum. Planeringen och arbetet med att få området i toptrim har redan pågått ett antal år och nästa steg är att erbjuda en trygg oas att ständigt återvända till, under årets alla dagar och dygnets alla timmar. Genom att arbeta med fysisk tillgänglighet, nya in-

formationssystem och aktivitetsbaserade upplevelser ska området välkomna ännu fler besökare.

Positionera Västerbottens museum som en arena för hållbarhet

Hela museets existens bygger på ett långsiktigt och hållbart arbete med byggnadsvård, arkiv- och föremålssamlingar samt ett ansvar för att bevaka kulturmiljöfrågor runt om i regionen.

Genom att tydliggöra museets kunskapsbank, både gentemot allmänhet och kommuner och företag, ska museet bli det nav dit man vänder sig för att få kunskap och råd om hållbarhetsfrågor inom kulturarvsfältet.

Västerbottens museum ska vara en självklar aktör och resurs i det regionala utvecklingsarbetet och verka för ett hållbart samhällsbygge.

De värden som museet bevakar ska vi i ännu högre utsträckning kommunicera genom ökad dialog med samhällsplanerare och kommuner. Våra ingångsvärden bidrar till en rad positiva hållbarhetsfaktorer: miljömässigt genom återbruk och biologisk mångfald; ekonomiskt genom tillväxt i fler sektorer samt turism; och inte minst socialt genom lärande, engagemang och integration.

Skellefteå Museum AB

Skellefteå museum AB ägs av Skellefteå kommun och Region Västerbotten. Skellefteå museum AB har ett regionalt ansvar för den museala verksamheten och kulturmiljövården, genom att samla, dokumentera, utforska, bevara, synliggöra och förmedla kulturarven inom i huvudsak den norra länsdelen; Skellefteå, Norsjö och Malå kommuner. Skellefteå museum AB har ett övergripande regionalt ansvar beträffande teknik- och industrihistoria efter år 1900. Museum Anna Nordlander är en avdelning inom Skellefteå museum AB och skall vara en mötesplats för hela regionen där samtidskonst och genusfrågor står i centrum. I Skellefteå museum ingår museet i Skellefteå, Stackgrönns båt-museum och friluftsmuseet på Nordanå.

Skellefteå museum AB förvaltar Stiftelsen Skellefteå museums samlingar som består av cirka 75 000 föremål, 2,5 miljoner fotografier, 20 000 böcker och ett stort lokalhistoriskt arkiv. En del av samlingarna är digitaliserade och finns tillgängliga genom det nationella bibliotekssystemet Libris och det webbaserade samlingshantlingsprogrammet Sofie.

Skellefteå museum AB är placerat på kulturområdet Nordanå med över 300 000 besökare per år (exkluderat friluftsområdet). Ett arbete pågår att stärka samarbetet mellan aktörerna och att utveckla området.

Forskarrum Nordanå förvaltar det skriftliga kulturarvet och är en basresurs för samhällets långsiktiga informationsförsörjning. I Forskarrum Nordanå samarbetar Skellefteå museum, Folkrorelsearkivet i Västerbotten, Företagsarkivet i Västerbotten och byggnadsvårdscentalen Hålla Hus. Skellefteå museum AB vill lyfta arkiven som berättelsernas bank – källor som författare, manuskrivare, filmare och berättare kan ösa ur.

Museum Anna Nordlander är en självständig avdelning inom Skellefteå Museum AB med uppdrag att arbeta med samtidskonst och genusfrågor. MAN lägger stort fokus på samarbeten och medskapande aktiviteter med publik och konstnärer, samt andra aktörer, vilka bidrar till konstnärlig kvalitet och förnyelse. MAN:s verksamhet lyfter frågor som rör identitet, demokrati och medbestämmande och utgår från ett normkreativt förhållningssätt. MAN förvaltar en konstsamling som ägs av Skellefteå kommun. Delar av samlingen visas för allmänheten på Stiftsgården Skellefteå. Samlingen, som omfattar verk av kvinnliga, framför allt nordiska, konstnärer sträcker sig från 1800-talet fram till idag, med ett tydligt fokus på samtida konst. Under våren 2021 kommer MAN flytta in i det nybyggda Kulturhuset i Skellefteå.

Regionala konstkonsulenter bedriver ett långsiktigt, strategiskt arbete för att stärka samtidskonsten i länet. Verksamhetens huvudmål är att

skapa bättre förutsättningar för länets yrkesverksamma konstnärer, främja barn- och ungas möjligheter att skapa och uppleva samtidskonst samt bredda allmänhetens kunskap och intresse för bild- och formkonstområdet. Skellefteå museum AB har en anställd konstkonsultent med placering på MAN.

Utvecklingsområden

Skellefteå museum AB

Skellefteå Museum ska utveckla nya digitala tekniker och tillgängliggöra verksamheter via digitala kanaler

Skellefteå museum AB ska utveckla digitala metoder för att nå nya målgrupper. Museet har som exempel provat att sända föredrag i realtid via sociala medier och önskar att utveckla den metoden. Ett annat exempel är möjligheten att digitalisera kulturarvet och använda nya digitala tekniker i utställningarna genom utveckling av t.ex. hemsida, appar och QR-koder.

Stärka samarbetet mellan kulturaktörer och näringsliv på Nordanåområdet

På riksintresset Nordanå finns flera fasta kulturinstitutioner såsom Skellefteå museum AB, kulturenheten inom Skellefteå kommun, Exploatoret, Skellefteå konsthall, Folkrörelsearkivet i Västerbotten, Företagsarkivet i Västerbotten. Härutöver finns ett antal ideella föreningar, ett kafé och ett värdshus, en kyrkstad samt ett fri-luftsområde. Ett samarbetsprojekt har initierats av Skellefteå museum AB med syfte att stärka gemensamma områden såsom marknadsföring, reception och programverksamhet. Både området, verksamhetsutövarna och besökarna vinner på ett utökat samarbete.

Ny basutställning med särskild barnsatsning

Skellefteå museum AB har inte förnyat sina permanenta utställningar sedan mitten av 1980-talet. Museets avsikt är att bygga två nya permanenta utställningar i olika etapper som ersätter de gamla. I en första satsning kommer museet att bygga en utställning som riktar sig till huvudsakligen barn i förskoleåldern, 0 – 6 år, kallad Lilla museet med den dialektala underrubriken Barnsia. I museets upptagningsområde finns ett

begränsat utbud av kultur riktad till denna åldersgrupp. Museet önskar att både öka antalet museibesök och nå nya grupper genom utställningarna. Museet önskar härutöver också föra in vår tids kunskap och kännedom om bygdens historia i utställningarna vilket bland annat inkluderar samiska berättelser.

Stärka samarbetet mellan de MAN och övriga aktörer i Kulturhuset

Under våren 2021 kommer MAN flytta in i det nybyggda Kulturhuset i Skellefteå. MAN ser stora möjligheter med flytten, framför allt genom att flera kulturaktörer verkar på samma plats. Dörrarna står öppna varje dag och under andra tider än de MAN nu kan erbjuda. På så sätt kommer MAN närmare till den lokala publiken. Det tillhörande hotellet och Kulturhusets centrala position kommer även det att öka tillströmningen av nya besökare. Fram till flytten kommer MAN att arbeta för att stärka samarbeten med de olika verksamheter som ska flytta in i Kulturhuset samt utveckla MAN:s egen verksamhet för att bättre kunna möta de utmaningar och möjligheter den nya platsen innebär.

Undersöka möjligheter att genomföra en spelsatsning

Skellefteå museum AB undersöker för närvarande möjligheten att göra en spelsatsning inom ramen för det regionala ansvarsområdet industri- och teknikhistoria efter år 1900. Skellefteå stad har en spännande utveckling av spelindustri och det finns flera tänkbara samarbetspartners för att göra en satsning på området.

Skellefteå Museum ska utveckla och paketera berättande i museets verksamheter

Västerbotten är berättarnas län och Skellefteå berättarnas stad. Skellefteå museum AB har initierat ett arbete med att på ett tydligare sätt förmedla och paketera museets berättande verksamheter med förhoppning om att nå nya målgrupper och tydliggöra museets verksamheter.

Skogsmuseet i Lycksele AB

Skogsmuseet ligger i Västerbottens tredje stad, Lycksele. Vackert beläget på en udde i Umeälven som var en marknads- och samlingsplats långt innan staden växte fram. På området som kallas Gammlplatsen finns förutom museet även Lapplands kulturbotaniska trädgård med klonarkiv, Hembygdsgillets alla historiska byggnader, sameviste, fornlämningsområde och ett naturreservat med bevarad gammelskog. Skogsmuseet i Lycksele AB är ett kulturhistoriskt museum med ett regionalt ansvar vad gäller inriktning på skog, skogsbrukshistoria och att synliggöra den samiska kulturen. Det är Sveriges enda helårsöppna Skogsmuseum och ett mål är att bli ett Nationellt museum. Kulturmiljöarbetet omfattar framför allt skogshistoria och arkeologi samt samisk kultur. Arbetet sker till största delen inom Lycksele kommun, men även i övriga regionen. Skogsmuseet drivs i bolagsform och ägs av Lycksele Kommun och Region Västerbotten.

Utvecklingsområden Skogsmuseet i Lycksele

För att utveckla, förnya, öka tillgängligheten och levandegöra skogens och skogsbrukets historia i regionen samt synliggöra den samiska kulturen måste Skogsmuseet vara en naturlig mötesplats för både Lyckseleborna och de besökande utifrån. Skogsmuseet ska vara ett inbjudande och intressant resmål även för långväga gäster.

Fortsätta digitalisera och tillgängliggöra föremål, bilder och filmer

I Skogsmuseets samlingar finns föremål med skoglig anknytning och ett omfattande foto- och filmmaterial, bland annat från det svenska skogsbrukets forskningsinstitut och det numera nedlagda skogsmuseet Silvanum i Gävle. Den växande samlingen av samiska föremål måste tas omhand och kunna visas på ett mer tillgängligt sätt.

Skapa ett visningsarkiv och en nyskapande mötesplats för de samiska kulturarven

I Skogsmuseets uppdrag ingår också att öka tillgängligheten samt synliggöra den samiska kulturen. Under planperioden vill museet skapa ett visningsarkiv och en nyskapande mötesplats för de samiska kulturarven i södra Lappland, en skattkammare – Vuarkká, detta kommer att göras i anslutning till museets samiska utställning.

Fortsatt bedriva utvecklingsarbete för att bli ett ansvarsmuseum för skogshistoria.

Frågan om Skogsmuseet i Lycksele som ett nationellt skogshistoriskt museum, med ansvar för museal verksamhet och forskning kring den boreala skogens och skogsbrukets historia, nutid och framtid, är prioriterad. Skog och skogshistoria har en stark koppling till det svenska välfärdssamhällets framväxt och människors liv idag, vilket bättre borde avspeglas i det svenska museilandskapet. I strävan att kunna ta ett nationellt ansvar för skog och skogshistoria söker Skogsmuseet hitta nya vägar för att uppnå en förbättrad position, i samarbete med näringsliv och andra aktörer, såväl lokalt och regionalt som nationellt.

Skogsmuseet i Lycksele ska implementera aktuell forskning i museets olika verksamhetsdelar.

Skogshistoria innefattar både själva skogens och skogsbrukets historia. Mycket av dagens skogshistoriska forskning är tvärvetenskaplig. Centralt i den skogshistoriska forskningen är att bättre förstå människans specifika användning av skogsresursen, hur nyttjandet har förändrats över tiden och vilka effekter det har gett på skogen. Svaren på de här frågorna är viktiga för att kunna dra slutsatser om hur dagens skogsbruk påverkar morgondagens skogar.

Utveckla det pedagogiska arbetet med barn och unga

Skogsmuseet i Lycksele ska vara en neutral arena där olika intressen kan mötas och nya uppstå. Att ge barn och unga kunskaper och upplevelser kring skog och samisk kultur är en viktig uppgift framåt. I samarbete med skola och andra kulturaktörer kan historien levandegöras och ge sammanhang och förståelse för människors liv förr, nu och i framtiden.

Utvecklingsområden museiverksamhet 2020-2023

- Västerbottens museum ska öka tillgängligheten till kulturarvet
- Positionera Västerbottens museum som en arena för hållbarhet
- Västerbottens museum ska vara en självklar aktör och resurs i det regionala utvecklingsarbetet och verka för ett hållbart samhällsbygge.
- Skellefteå Museum ska utveckla nya digitala tekniker och tillgängliggöra verksamheter via digitala kanaler
- Skellefteå Museum ska bygga en ny basutställning med särskild barnsatsning
- Skellefteå Museum ska stärka samarbetet mellan kulturaktörer och näringsliv på Nordanaområdet
- Skellefteå Museum stärka samarbetet mellan de MAN och övriga aktörer i Kulturhuset
- Skellefteå Museum ska undersöka möjligheter att genomföra en spelsatsning
- Skellefteå Museum ska utveckla och paketera berättande i museets verksamheter
- Skogsmuseet i Lycksele ska fortsatt bedriva utvecklingsarbete för att bli ett ansvarsmuseum för skogshistoria.
- Skogsmuseet i Lycksele ska fortsätta digitalisera och tillgängliggöra föremål, bilder och filmer
- Skogsmuseet i Lycksele vill skapa ett visningsarkiv och en nyskapande mötesplats för de samiska kulturarven
- Skogsmuseet i Lycksele ska implementera aktuell forskning i museets olika verksamhetsdelar.
- Skogsmuseet i Lycksele ska utveckla det pedagogiska arbetet med barn och unga.

Kulturmiljö och kulturmiljöarbete

Kulturmiljön i Västerbottens län har formats under tusentals år i fjäll- och renbetesmarkerna, i skogs- och jordbrukslandskapet, i kust- och skärgårdslandskapet samt i bruks-, industri-,

stads- och tätortsmiljöerna. Kulturmiljön omfattar hela det av människor påverkade landskapet. Värnandet av länets kulturmiljö är viktigt för kunskaperna om och förståelsen av vår gemensamma historiska bakgrund. Stora utmaningar inom kulturmiljöarbetet i hela länet handlar om forn- och kulturlämningar som skadas och försvinner till följd av skogsbruk och mineralutvinning, vindkraftsutbyggnadens påverkan på kulturlandskapet samt de konsekvenser för vattenanknutna kulturmiljöer som uppstår vid biologisk restaurering av vattendrag. Förutsättningarna för kulturmiljöarbetet förändras i takt med samhällsutvecklingen och har under senare år blivit alltmer komplext. Medan befolknings- och bebyggelseutvecklingen i särskilt kust- och de större stadsområdena kan leda till att kulturmiljöer avlägsnas eller omvandlas på ett oönskat sätt, riskerar kulturmiljöer i inlands- och fjällområdena att förfalla och förstöras genom igenväxning och brist på underhåll när befolkningen minskar eller ändrar sysselsättning. Samtidigt har intresset för kulturmiljövård och hantverk vuxit stort, vilket medför nya möjligheter men också ökade krav inom det organiserade kulturmiljöarbetet.

Mål och styrmedel

De nationella målen för kulturmiljöarbetet gäller sedan 1 januari 2014. Enligt dessa ska det statliga kulturmiljöarbetet främja: ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas; människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön; ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser samt en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Målen styr de statliga insatserna på kulturmiljöområdet, men de ska även fungera vägledande för den kommunala och regionala politiken. Kulturmiljön och kulturmiljöarbetet regleras inom ett flertal lagar och förordningar samt genom bestämmelser i särskilda beslut och överenskommelser.

Enligt kulturmiljölagen skyddas bl. a. fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. Enligt miljöbalken kan kulturmiljöer utpekade som riksintresseområden och skyddas som kulturreservat. Plan- och bygglagen medger skydd av kulturmiljöer genom detaljplan eller områdesbestämmelser. Verksamheten vid offentligt styrda museer regleras genom museilagen som bl. a. slår fast museernas självständighet i förhållande till den politiska beslutsnivån. Kulturmiljövårdande insatser möjliggörs och styrs även med hjälp av ekonomiska bidrag samt rådgivande och kompetensutvecklande insatser.

Aktörer, ansvar och roller i det regionala kulturmiljöarbetet

Det regionala kulturmiljöarbetet bedrivs i samverkan mellan Länsstyrelsen Västerbotten, Västerbottens museum, Skellefteå museum, Skogsmuseet i Lycksele, Länet, kommuner, Region Västerbotten, Svenska kyrkan genom Luleå stift med i Västerbottens län ingående församlingar, Västerbottens läns hembygdsförbund med anslutna hembygdsföreningar, stiftelser och intresseorganisationer med syfte att värna om kulturmiljöer, samebyar och -föreningar, arkiv och bibliotek, utbildningsinstitutioner och studieförbund. Dessutom bör medräknas ett flertal företag och verksamhetsutövare, branschorganisationer, fastighetsägare och enskilda privatpersoner runt om i länet vilka direkt eller indirekt bedriver kulturmiljöfrämjande insatser.

Länsstyrelsen Västerbotten ansvarar för det statliga kulturmiljöarbetet i länet och arbetar med prövning, samråd, skydd, tillstånd, tillsyn och rådgivning enligt lagstiftningen på kulturmiljöområdet. Länsstyrelsen fördelar också statliga bidrag för vård, tillgängliggörande, information och utveckling av värdefulla kulturmiljöer.

Kommunerna har ansvaret för att tillgodose och skydda kulturmiljön inom fysisk planering, lovgivning och byggande i enlighet med plan- och bygglagen samt miljöbalken.

Västerbottens museum är länsmuseum med uppdrag i tolv av länets femton kommuner och arbetar med arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård och kulturlandskap. verksamheten omfattar undersökningar, utredningar, kunskapsuppbyggnad, bevarande, förmedling och tillgängliggörande av länets kulturmiljöer. Skellefteå museum är ett länsdelsmuseum med liknande uppdrag i länets tre nordligaste kommuner. Dessutom har de länsansvar för teknik- och industrihistoria efter år 1900 och förvaltar den länsstäckande byggnadsvårdsportalen Hålla Hus. Skogsmuseet i Lycksele AB har ett övergripande länsansvar för skogens och skogsbrukets historia. De driver och medverkar i olika kunskapsutvecklande projekt med koppling till skogens kulturmiljöer.

Västerbottens läns hembygdsförbund har som övergripande mål att tillvarata och vårda det västerbottniska kulturarvet i samverkan med ett sextiotal lokala medlemsföreningar. Omfattande ideella arbetsinsatser genomförs för bland annat vård, information och utveckling av kulturmiljöer runt om i länet. Förbundet stöder de lokala hembygdsföreningarna i deras arbete och är hembygdsrörelsens kontaktyta mot riksförbundet, myndigheter, länets museer och andra kulturinstitutioner.

Region Västerbotten samordnar arbetet med regional turism och besöksverksamhet tillsammans med lokala destinationsorganisationer. Region Västerbotten fördelar medel till den regionala museiverksamhetens kulturmiljöarbete inom kultursamverkansmodellen. Svenska kyrkan ansvarar genom Luleå stift för att fördela ekonomiska bidrag till kyrkliga kulturmiljöer i länet. Ett flertal av länets kulturmiljöer förvaltas även helt eller delvis av särskilda stiftelser, bysammanslutningar eller intresseföreningar.

Målbild och strategi för kulturmiljön och kulturmiljöarbetet

Länsstyrelsen Västerbotten, Västerbottens museum, Skellefteå museum, Skogsmuseet i Lycksele, och Västerbottens läns hembygdsförbund har enats kring en gemensam målbild för kultur-

miljön och en strategisk inriktning för kulturmiljöarbetet i länet. Överenskommelsen som gäller under perioden 2020–2023 innebär samverkan kring ett flertal insatser och aktiviteter. Avsikten är att gemensamt verka för att en mångfald av kulturmiljöerna i Västerbottens län bevaras, skyddas, vårdas, tillgängliggörs, används och utvecklas på ett sätt och i en omfattning så att de sammantaget återspeglar ett brett perspektiv på hela länets kulturhistoriska utveckling – från fjäll till kust, från stad till glesbygd, från äldsta tid till nutid. Målsättningen är att länets kulturmiljöer är kända, uppfattas och används som angelägna resurser samt att kulturmiljöarbetet har stöd och engagemang bland dem som bor och verkar i länet.

Utvecklingsområden Kulturmiljö och kulturmiljöarbetet

Bidra till ett utvecklat och förnyat kulturmiljöarbete

Vidareutveckla sektorsövergripande samarbete och dialog för att stimulera och stötta engagemang för lokal delaktighet och förvaltning av kulturmiljöer. Riktade insatser för att öka kunskapen om kulturmiljön och delaktigheten i kulturmiljöarbetet bland beslutsfattare, verksamhetsutövare och allmänhet. Stärka hembygdsrörelsens roll som en samlande och drivande kraft i det regionala kulturmiljöarbetet, bl. a. genom inrättande av en konsulentfunktion. Stärka samt etablera och upprätthålla erforderliga och funktionella nätverk för aktörer inom det lokala, regionala, nationella och internationella kulturmiljöarbetet.

Värna inlandets och fjällområdets kulturmiljöer

Utgjämna geografiskt ojämlika förutsättningar bland annat genom att använda styrmedlen inom kulturmiljöområdet på ett sätt som ger största möjliga kulturmiljönytta i alla delar av länet. Verka för att fler olika typer av kulturmiljöer säkerställs, vårdas, tillgängliggörs, visas och utvecklas i hela länet med särskild betoning på förbisedda och underrepresenterade miljöer.

Stärkt samverkan inom samhällsplanering

Tydliggöra betydelsen och behovet av att skydda och ta hänsyn till kulturhistoriska värden i den fysiska miljön genom tidiga dialoger med kommuner, exploatörer och verksamhetsutövare. Stödja kommunerna i arbetet med att ta fram aktuella och funktionella kunskapsunderlag på kulturmiljöområdet. Identifiera och lyfta fram exempel på kulturmiljön som resurs för en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Stärka kulturmiljöområdet inom turism- och besöksnäring

Lyfta fram länets besöksvärda kulturmiljöer – särskilt områden av riksintresse för kulturmiljövård samt platserna inom Sevärt i Västerbotten. Utveckla metoder och samarbetsformer som ger ökade möjligheter att använda och vidareutveckla kulturmiljöer som turist- och besöksmål.

Främja kunskapsutveckling och förmedling

Stötta, utveckla och initiera forskning, kunskapsuppbyggnad och metodutveckling kring kulturmiljö vid universitet, forskningsinstitut och museer. Stärka arbetet med rådgivning och information till allmänheten, bl. a. genom att förvalta, lyfta fram och utveckla informationsportalerna Sevärt, Hålla Hus och Spår från 10 000 år. Stärka och utveckla det kulturpedagogiska arbetet med målgrupperna barn och ungdomar.

Utvecklingsområden kulturmiljö och kulturmiljöarbete 2020-2023

- Bidra till ett utvecklat och förnyat kulturmiljöarbete
- Värna inlandets och fjällområdets kulturmiljöer
- Stärkt samverkan inom samhällsplanering
- Stärka kulturmiljöområdet inom turism- och besöksnäring
- Främja kunskapsutveckling och förmedling

Biblioteksverksamhet, läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Förmågan att läsa har betydelse för utbildning, bildning och delaktighet i samhället. Bibliotek ger alla människor fri tillgång till information, kunskap och bildning. I Bibliotekslagen betonas betydelsen av bibliotekens roll i det demokratiska samhällets utveckling genom att verksamheten ska verka för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, samt vara tillgänglig för alla. Genom att stärka biblioteken och dess demokratiska uppdrag bidrar regional biblioteksverksamhet till samhällsutvecklingen. Den litterära traditionen i Västerbotten vilar på tunga namn. Det är en tradition att värna men framförallt bygga vidare på så att nya författarskap kan växa fram. De senaste åren har ett betydande antal författare som skriver för barn och ungdomar framträtt i Västerbotten, det grafiska berättandet har en stark position och även i andra genrer märks en ökning av. Att fortsätta behålla och stärka Västerbotten som litterärt län är av betydelse för regional utveckling och attraktivitet. Regionbiblioteket arbetar aktivt med att utveckla metoder som synliggör och verkar för en ökad inkludering inom det digitala landskapet, främja litteratur på minoritetsspråken och arbeta med hbtq-frågor och inkludering, något som är unikt för Västerbottens biblioteksverksamhet och här syns regionbiblioteket på såväl en nationell som internationell arena.

Regionbibliotek Västerbotten

Regionbibliotek Västerbotten är en lagstadgad regional verksamhet med uppdrag att driva biblioteksutveckling, läs- och litteraturfrämjande i Västerbotten (Bibliotekslag 2013:801). Huvudman är Region Västerbotten.

Regionbiblioteket arbetar nära regionens 15 kommunbibliotek med rådgivning, kompetensutveckling, handledning och metodutveckling med avsikt att stödja deras biblioteksutvecklingsarbete. Regionbibliotek Västerbotten främjar det litterära skapandet i nära samarbete

med de författare och skribenter som finns i Västerbotten. Utan förmåga till en längre läsning försvinner möjligheten till komplexa sammanhang, nyanser och fördjupning. Regionbibliotek Västerbotten bedriver omvärldsbevakning både nationellt och internationellt. Verksamheten ingår i nätverk där samarbeten med de övriga regionerna i norra Sverige är väl utvecklade. I nätverk och referensgrupper som till exempel Kultur- och Utbildningsdepartementet äger deltar Regionbibliotek Västerbotten med kompetens.

Att initiera, äga och driva projekt är en del av Regionbibliotek Västerbottens utvecklingsarbete. Projektformen är strategiskt en metod där processledning och kvalitetssäkring är självklara för utveckling av normkritik och tillgänglighet, innovationer och implementering, nya språkområden och kompetensutveckling.

Utvecklingsområden Regionbibliotek

Främja biblioteksverksamhetens digitala kompetens och en hållbar ökad medie- och informationskunnighet

Digital kompetens innebär förmågan att använda informationsteknik och digital teknik. Digital kompetens består också av de kunskaper som krävs för att hitta, undersöka, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang, det vill säga MIK (medie- och informationskunnighet).

För att vara delaktig i det demokratiska samhället krävs idag förmågan att inhämta och värdera kunskap via digitala medier. Att vara kunnig inom MIK har blivit allt viktigare för alla oavsett ålder. Biblioteken ser ständigt till att tillgängliggöra och inkludera, så också vad gäller digitaliseringen, då utanförskapet riskerar att bli sådant att individen inte längre kan fungera fullt ut i ett demokratiskt samhälle.

Säkerställa biblioteken som viktiga samhällsaktörer genom strategisk kompetensutveckling

För att fortsatt kunna möta upp allmänheten, vars grundkompetens ständigt höjs och förändras, är kompetensfrågan för bibliotekspersonal

A och O. Regionbibliotek Västerbotten arbetar utifrån ramverket, kopplar detta till bibliotekens uppdrag och därmed säkerställer att biblioteken fortsatt är en av samhällets viktigaste aktörer och angelägna för alla.

Insatserna anpassas efter behov och situation, de ser olika ut om du är barn, pensionär, nyanländ. Därför vill Regionbibliotek Västerbotten arbeta med den digitala kompetensen i alla led, utveckla metoder som innefattar en fördjupad läsning, fördjupa kunskaperna om normkritik och tillgängliga biblioteksrum. Regionbibliotek Västerbotten tillvarar kompetens i kollegialt lärande för en hållbar biblioteksutveckling i regionen.

Stärka bibliotek som demokratiska mötesplatser och aktiva noder i lokalsamhället

Förutsättningarna för kommunbiblioteken skiljer sig åt samtidigt som alla omfattas av samma bibliotekslag. Bibliotekens utbud ska vara demokratiskt, tillgängligt och angeläget för alla. Samhällets mångfald ska återspeglas i biblioteksverksamheten. Biblioteksverksamheten organiseras olika i kommunerna där uppdrag och mandat för biblioteksverksamheten är differentierat. Dock ingår alla kommunbibliotek i nätverk och 14/15 har formaliserade interkommunala samverkansavtal.

Flertalet av Västerbottens kommuner har stora geografiska verksamhetsområden, minskat befolkningsunderlag med ökat antal äldre samt huvudmän med sköra resurser. Hälften av kommunerna är samiska förvaltningskommuner och i Västerbotten pratas många språk. I detta är biblioteken grunden för demokrati med syfte att tillhandahålla information, ge kunskap och stimulera fri åsiktsbildning. Det krävs ett normkritiskt och ett inkluderande förhållningssätt för att lyfta underrepresenterade grupper och minoriteter. Regionbibliotek Västerbotten ska stärka den demokratiska mötesplatsen i lokalsamhället, verka för inkludering och dynamik i biblioteksverksamheten, vidmakthålla och stärka bibliotekets position genom forskning

och evidens, en medveten och systematisk strävan i samverkan med andra samhällsaktörer utvecklas biblioteksverksamheten.

Utveckla skrivandet som konstform och läsandet som demokratisk kraft

Västerbotten är präglad av en stolthet och en medvetenhet över den starka och betydelsefulla litteratur som skapats här. Både etablerade författare och skribenter har således en rik litterär tradition och stora litterära namn att förhålla sig till. Denna tradition kan betyda att fler inspireras till att välja författarskapet som sin livsgärning än vad som är förhållandet i många andra regioner. Det är en rikedom och utmaning och i detta ligger en ambition till hållbarhet av tillväxten av nya författare. Regionbibliotek Västerbotten har ett uppdrag att skrivandet och författarskapet tas till vara som en resurs för arbetet på biblioteken och i skolorna. Att skapa möjligheter att ingå i litterära och andra konstnärliga sammanhang. Att ge inspiration och bränsle till att hålla det konstnärliga utövandet levande och vitalt ska fortsatt utvecklas.

Utvecklingsområden biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet 2020-2023

- Främja biblioteksverksamhetens digitala kompetens och en hållbar ökad medie- och informationskunnighet
- Säkerställa biblioteken som viktiga samhällsaktörer genom strategisk kompetensutveckling
- Stärka bibliotek som demokratiska mötesplatser och aktiva noder i lokalsamhället
- Utveckla skrivandet som konstform och läsandet som demokratisk kraft

Professionell bild- och form verksamhet

I Västerbotten verkar drygt 130 professionella verkamma bildkonstnärer och konsthantverkare. Flera av dessa är verkamma både nationellt och internationellt. Bild- och formområdet innefattar bland annat måleri, skulptur, fotografi, video och konsthantverk, men också olika gränsöverskridande uttryck där samtidskonsten ofta befinner sig. Samtidskonsten är en konstform som undersöker, ifrågasätter, problematiserar samhället och samtiden på ett politiskt och poetiskt vis och bidrar till att rådande idéer, strukturer och normer utmanas. De flesta konstutövare är egenföretagare och arbetar, förutom med sin egen konstnärliga praktik, även med att undervisa, medverka som konsulenter och experter i olika konstsammanhang, arrangörer, initiativtagare till projekt, program och konstnärsdrivna plattformar. Bild- och formkonstområdets infrastruktur och konstens ställning stärks genom samarbeten mellan aktörer, och genom att den fria konsten får verka som en obunden kraft. När professionella kulturskapare ser det som möjligt att verka och leva i en region så skapas också ett rikt kulturutbud och ett dynamiskt och kreativt samhällsklimat. I merparten av länets kommuner finns aktiva konstföreningar med många medlemmar, vars utställningar i många fall arrangeras i biblioteken. Sveriges Konstföreningar Distrikt Västerbotten utgör ett distrikt med cirka fjorton konstföreningar och 3000 medlemmar. Länets konstföreningar står för en betydelsefull del av infrastrukturen på konstområdet. Konstnärscentrums nordligaste förening är KC Nord som återkommande arrangerar branschdagar för konstområdet i syfte att belysa konstens villkor och utvecklingsmöjligheter i norra Sverige. Offentligt finansierade utställningsverksamhet sker i MAN museum Anna Nordlander, Skellefteå konsthall, Umeå konsthall, Galleri Alva, Västerbottens museum, Bildmuseet, Vita kuben (NO). Konstvägen Sju Älvar är en 35 mil lång konstutställning, från kusten i Holmsund till Borgafjäll. Konstnärsdrivna gallerier, privata gallerier och konstföreningar med utställnings-

verksamhet finns i Dorotea, Lycksele, Nordmaling, Robertsfors, Skellefteå och Umeå. Exempel på konstnärresidens är IASPIS Umeå) Ricklundgården Saxnäs, Ateljé A-M Örträsk (priv.) AiR Bygdeträsk (priv.), Urfolksspår Granö. Utöver det finns Högskoleutbildningar vid Umeå Konsthögskola och förberedande utbildningar vid Umeå konstskola, Edelviks Folkhögskola och Solviks Folkhögskola.

Konstkonsulentverksamhet

Konstkonsulenterna bedriver ett långsiktigt, strategiskt arbete för att stärka samtidskonsten i länet. Verksamhetens huvudmål är att skapa bättre förutsättningar för länets yrkesverkamma konstnärer, främja barn- och ungas möjligheter att skapa och uppleva samtidskonst samt bredda allmänhetens kunskap och intresse för bild- och formkonstområdet. Konstkonsulenterna skapar nätverk och stärker den regionala strukturen för bild- och formkonsten bland annat genom att stödja initiativ från det fria kulturlivet, föreningar, studieförbund med flera.

Konstkonsulenten ingår i den nationella föreningen Konstkonsulenterna i Sverige som samarbetar kring nationellt viktiga frågor som skäliga arbetsvillkor, den konstnärliga friheten och jämställdhetsfrågor för professionella utövare. Nätverket Konstkonsulenterna i norr, bestående av de fem nordligaste länen, arbetar för att stärka konstområdet i Norrland. Detta gör nätverket bland annat genom samarbetet kring den nätbaserade tidskriften Volym och fortbildningsinsatser för yrkesverkamma konstnärer. Konstkonsulentuppdraget fördelas mellan två huvudmän, Konstfrämjandet i Västerbotten och Museum Anna Nordlander/Skellefteå museum AB. Konstkonsulenterna samverkar med sina huvudmän för att lyfta frågor kring demokrati, yttrandefrihet, jämställdhet, HBTQ och nationella minoriteter.

Utvecklingsområden Konstkonsulentverksamhet

De långa avstånden i länet och hur konstområdet finns representerat i kommunerna varierar, där större satsningar sker efter kustbandet och färre i inlandet. Den svaga infrastrukturen för samtidskonsten i länet kan innebära att färre bild- och formkonstnärer väljer att stanna i länet eller flytta hit. Konstkonsulenternas ambition är att det ska vara möjligt för yrkesverksamma konstnärer att bo, leva och arbeta i hela Västerbotten och att alla människor i alla åldrar ska ha möjlighet att möta konst av hög kvalitet i sin närhet. Konstkonsulenterna arbetar för att hitta långsiktiga strategier för konstområdet i Västerbotten genom att uppmärksamma, stödja och utveckla initiativ och idéer på lokal och regional nivå. Detta gör konstkonsulenterna bland annat genom att samla tjänstemän, politiker, föreningar, studieförbund och utövare för dialog och utbildningsdagar kring konstnärers förutsättningar och arbetsvillkor. Förståelse, kunskap och ambitioner skapar större möjligheter till att långsiktiga strukturer för samtidskonsten kan utvecklas. Som ett av Sveriges nordligaste län har Västerbotten utmaningen att befinna sig i periferin. Även om det i dag finns en tendens att konstnärer utanför storstadsområdena lyfts i nationella och internationella sammanhang behövs satsningar göras för att stärka villkoren för konstnärer som väljer att bo och verka i Västerbotten.

Konstkonsulentverksamheten ska utveckla ett residensprogram i samarbete med olika aktörer i minst tre kommuner

Det finns ett behov av mötesplatser och noder för konst på fler platser i länet, bland annat mötesplatser där yrkesverksamma konstnärer och konsthantverkare kan producera men också ta del av fortbildningar och föreläsningar, samtala och bygga nätverk. Att utveckla internationell residensverksamhet som innehåller vistelse, produktion och presentation skulle ge kringeffekter för produktion och presentation även för regionens verksamma konstnärer samtidigt som ett residens skapar möjligheter till möten

och utbyten med internationellt etablerade konstnärer.

Museum Anna Nordlander

Museum Anna Nordlander är en självständig avdelning inom Skellefteå Museum AB med uppdrag att arbeta med konst och genusfrågor. MAN förvaltar en konstsamling som ägs av Skellefteå kommun. Delar av samlingen visas för allmänheten på Stiftsgården Skellefteå. Samlingen, som omfattar verk av kvinnliga, framför allt nordiska, konstnärer sträcker sig från 1800-talet fram till idag, med ett tydligt fokus på samtida konst. Den konstpedagogiska verksamheten vid MAN riktar sig till barn, unga och vuxna. MAN:s ambition är att bli ett nordiskt nav för samtidskonst och genus. En viktig del av detta är ett utökat samarbete på internationell nivå. MAN lägger stort fokus på samarbeten och medskapande aktiviteter med publik och konstnärer, samt andra aktörer, vilka bidrar till konstnärlig kvalitet och förnyelse. MAN vill erbjuda konstnärer en arena som möjliggör utveckling av traditionella utställningsformer och som främjar experimentlusta, tvärvetenskapliga projekt och nyskapande uttryck. MAN:s verksamhet lyfter frågor som rör identitet, demokrati och medbestämmande och utgår från ett normkreativt förhållningssätt. MAN ingår i arbetsgruppen för IASPIS ateljéprogram i Umeå. IASPIS är Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer. MAN är, genom Skellefteå Museum AB, medlem i ICOM – International Council of Museums samt Riksförbundet Sveriges museer. Museum Anna Nordlander har av Region Västerbotten, uppdraget att bedriva och utveckla regionens konstkonsulentverksamhet. Placeringen av konstkonsulentverksamheten hos MAN ökar samtidskonstens närvaro i norra länsdelen och öppnar för nya samarbeten på mellanregional och mellankommunal nivå.

Under våren 2021 kommer MAN flytta in i det nybyggda Kulturhuset i Skellefteå. Fram till flytten kommer MAN att arbeta för att stärka samarbeten med de olika verksamheter som ska flytta in i Kulturhuset samt utveckla den egna

verksamheten i syfte att möta de utmaningar och möjligheter den nya platsen innebär.

Utvecklingsområden

Museum Anna Nordlander

Arbetet med samlingen ska lyftas och stärkas

MANs ska arbeta för att ytterligare tillgängliggöra samlingen, och verka för att den rent fysiskt lyfts fram. De nya lokalerna i Kulturhuset i Skellefteå kan vara en arena för att synliggöra samlingen i framtiden, liksom andra lokaler och miljöer så som arbetsplatser och företag. Samlingen ska tillgängliggöras för allmänheten digitalt genom Skellefteå Museums arkiv Sophie, även en textbaserad lista ska finnas tillgänglig på hemsidan. MAN ska också lyfta in samlingen ytterligare i det pedagogiska arbetet. Behovet är stort när det kommer till förvaltandet av samlingen, både förvaring och omhändertagande bör ses över. Det handlar om vårt arv, att förvalta för framtiden det vi lär av igår.

Fördjupa kompetensen inom genus och norm-kreativt arbete

MAN ska arbeta för att sprida kunskap i frågor rörande samtidskonst och genus bland verkssamma konstnärer och kulturutövare i regionen samt gentemot besökarna, politiker och tjänstemän. MAN ska arbeta för att fördjupa sig inom normkreativitet och genus, för att alltid ligga i framkant inom fältet i konst-Sverige. Till detta arbete vill MAN knyta forskning och utbyte med högre utbildning.

Öka tillgänglighet geografiskt samt fokusera på delaktighet

MAN ska arbeta för att konst ska upplevas som tillgängligt både geografiskt, men också tillgängligt med fokus på delaktighet. MANs arbete för utvecklingen av konstfältet ska i hög grad handla om delaktighet i form av medskapande och möjlighet att ta del. MAN ska arbeta för att nå publik utanför Skellefteå, regionalt, men även internationellt. MAN ska jobba tvärgeografiskt, rikta blicken utåt, åt sidorna, och uppåt, och arbeta för en internationalisering i samarbete med de som verkar i den absoluta

närheten; Finland, Ryssland, Norge, samt de norra delarna av Sverige.

Stärka och lyfta konstnärligt arbete

MAN vill erbjuda konstnärer en arena som möjliggör utveckling av traditionella utställningsformer och som främjar experimentlusta, tvärvetenskapliga projekt och nyskapande uttryck. MAN ska tillsammans med Konstkonsulenterna i Västerbotten fortsätta verka för att utveckla konstnärers roll och möjligheter i regionen.

Konstfrämjandet Västerbotten

Konstfrämjandet Västerbotten är en ideell förening vars medlemmar utgörs av folkrörelseorganisationer och föreningar inom Västerbottens län. Konstfrämjandets arbete utgår från fyra hörnstenar: konstutbildning, breddning av arbetsmarknaden för konstnärer, demokratisering av konsten samt synliggörande av konst i samhället. I utvecklingsarbetet ingår att utveckla samverkan mellan olika aktörer inom konstområdet, stödja konstnärer i deras företagande och göra konsten mer tillgänglig för regionens invånare. Konstfrämjandet Västerbotten är en av huvudmännen för regionens konstkonsulentverksamhet.

Västerbottens museum AB

Västerbottens museum är en av länets stora arenor för konst. Årligen visas ett flertal konstutställningar med professionella konstutövare. Samarbete sker regelbundet med andra konstaktörer såväl regionalt som interregionalt. Museets programverksamhet är ofta knuten till konsten och skolor i länet erbjuds konstpedagogiska program. Elever i alla årskurser och SFI erbjuds workshops där de uppmuntras till dialog och reflektion kring demokrati, kulturarv och aktuella samtidsfrågor med konst som utgångspunkt. Västerbottens museum har för avsikt att ytterligare utveckla de konstpedagogiska metoderna kommande år.

Region Västerbottens konstverksamhet

Region Västerbottens konstverksamhet omfattar arbetet med konstnärliga gestaltningar vid

om- och nybyggnation samt inköp, förvaltning och utplacering av konstsamlingen. Konstnehavet innebär att verka för bredd och variation när det gäller material, tekniker och uttryck. Konstnehavet omfattar även inköp av samtida konst av nu levande och verksamma professionella konstnärer och konsthantverkare i länet, i landet och internationellt via gallerier, utställningar och konstföreningar.

Emma Ricklunds stiftelse

Emma Ricklunds stiftelse förvaltar Ricklundgården i Saxnäs med tillhörande konstsamling. I uppdraget ingår att visa samlingen för allmänheten och att erbjuda professionella konstskapare vistelse i Ricklundgårdens ateljéer. Sparbanksstiftelsen Norrland utser bland annat årligen två unga konstnärer från Västernorrland och Västerbotten som ges möjlighet att vistas och arbeta där. Emma Ricklunds stiftelse ägs av Vilhelmina kommun och Västerbottens läns landsting och drivs med stöd av Region Västerbotten och Vilhelmina kommun

Utvecklingsområden bild och form verksamhet 2020-2023

- Konstkonsulentverksamheten ska utveckla ett residensprogram i samarbete med olika aktörer i minst tre kommuner.
- Konstkonsulentverksamheten ska utveckla en plan för regionens konstnärer att synas i yrkesmässiga sammanhang nationellt och internationellt.
- Konstkonsulentverksamheten ska stödja och utveckla initiativ för produktionsplatser (ateljéer och kollektiva verkstäder).
- Konstkonsulentverksamheten ska utveckla en digital tjänst för att synliggöra konstområdet och de yrkesverksamma bild- och formkonstnärerna i länet.
- MANs arbete med samlingen ska lyftas och stärkas
- MAN ska fördjupa kompetensen inom genus och normkreativt arbete
- MAN öka tillgänglighet geografiskt samt fokusera på delaktighet
- MAN ska stärka och lyfta konstnärligt arbete

Regional enskild arkiverksamhet

De enskilda arkiven är en del av samhällets kollektiva minne. Som förvaltare och förmedlare av information och kunskap är de regionala enskilda arkiven en viktig byggsten i vår demokrati. Utan de historiska vittnesmål som finns i arkiven skulle en väsentlig del av vår historiska och våra historiska skeenden gå förlorade. Arkiven ger oss tillgång till de händelser och utvecklingsprocesser som byggt det samhälle vi har idag, men pekar också ut riktningen för framtiden. Arkiven är arenor för upplevelser, berättande och ett lustfyllt lärande där källkritiskt tänkande blandas reflektioner kring den enskilda individens roll i samhället. Fler människor behöver aktivt involveras i historieskrivningen och det är angeläget att människor ges möjlighet att ta del av, använda och bidra till vidareutvecklingen av kulturarvet.

Regionala enskilda arkiv i Västerbotten är Folk Rörelsearkivet i Västerbotten, vilka har landets största samling av material från föreningar och folkrörelser, och Företagsarkivet i Västerbotten som bedrivit ett utvecklingsarbete med att synliggöra och bevara kvinnors historiska och nutida företagande i Västerbottens län. Andra arkiv som också har Västerbottens län som upptagningsområde är Västerbottens museums kulturhistoriska arkiv, ämbetsarkiv och fotoarkiv. Forskningsarkivet vid Umeå universitet, Dialekt- ortnamns- och folkminnesarkivet (tidigare DAUM) som sorterar under den statliga språkvårdsmyndigheten Institut för språk och folkminnen. ISOF samt Skellefteå museums arkiv.

Folkrörelsearkivet i Västerbotten

Folkrörelsearkivet i Västerbotten är ett länsarkiv inom den enskilda arkivsektorn med uppdrag att samla, bevara, tillhandahålla och tillgängliggöra handlingar från föreningar och organisationer av folkrörelsekaraktär i Västerbottens län. Folkrörelsearkivet är således en förvaltande serviceorganisation för länets folkrörelser och föreningar men likaledes en kulturarvs-

institution för intresserade forskare. Folkrörelsearkivets verksamhetsområde täcker hela länet och, administrativa lokaler liksom lokaler för arkiv och forskning finns i Umeå, liksom ledning och kansli, samt i Skellefteå. Inom verksamheten i Skellefteå ryms även ett bokbinderi. Folkrörelsearkivet förfogar över ca 5 000 hyllmeter dokument från länets föreningar och folkrörelser.

Utvecklingsområden

Folkrörelsearkivet i Västerbotten

Gemensamma arkiv- och besökslokaler genom samverkan

Folkrörelsearkivets nuvarande administrations- och arkivlokaler på Gammlia i Umeå har över 35 år på nacken och det finns idag ett behov av nya lokaler. En gemensam lokallösning med andra arkiv i länet är att förorda och samtal om möjlig samverkan sker med Västerbottens museum, Folkrörelsearkivet i Västerbotten, Företagsarkivet i Westerbotten och Institutet för språk och folkminnen. Gemensamma arkiv- och besökslokaler skulle öka tillgängligheten till arkiven. Samordningsvinster finns gällande bevarande, digitalisering, pedagogisk verksamhet, bemanning och handlingarnas användbarhet.

Synliggöra informationsverksamheten för arkivbildare

Osäkerheten kring hur organisationer av olika slag bör bevara sin historia är stor, framförallt vad gäller digitalt födda handlingar. Länets arkivinstitutioner kan här ta ett större ansvar i att informera och ge råd i arkivfrågor för att säkerställa fortsatt bevarande av länets kulturarv.

Öka tillgänglighet till arkiven genom digital och fysisk närvaro i länet

I dagsläget är Folkrörelsearkivet i Västerbottens verksamhet i huvudsak centrerad till administrationsorterna Umeå och Skellefteå. Under kommande planperiod vill verksamheten undersöka möjligheter till utökad närvaro, både i fysisk och digital form, i hela länet.

Vidareutveckla samarbetet mellan Folkrörelsearkivet i Västerbotten och Företagsarkivet i Westerbotten

Folkrörelsearkivet i Västerbotten och Företagsarkivet i Westerbotten har en gemensam historia genom att tillkomsten av Företagsarkivet i Westerbotten skedde inom Folkrörelsearkivet i Västerbotten. Företagsarkivet i Westerbotten blev en självständig verksamhet 1988 men de senaste åren har på nytt ett samarbete mellan verksamheterna växt fram. Under planperioden kommer en fortsatt dialog äga rum mellan arkiven i syfte att vidareutveckla och förmera samarbetet.

Vidareutveckla den pedagogiska verksamheten för att sprida kännedom om arkiv

Den arkivpedagogiska verksamheten är väl etablerad inom Folkrörelsearkivet i Västerbotten, både för barn och unga och för vuxna. Folkrörelsearkivet i Västerbotten vill fortsatt utveckla denna verksamhetsgren med syfte att skapa kännedom och förståelse för arkiv.

Företagsarkivet i Westerbotten

Företagsarkivet i Westerbotten är en ideell förening med säte i Skellefteå och med länet som verksamhetsområde. Verksamheten startade 1987 med Handelskammaren och Folkrörelsearkivet som initiativtagare och i uppdraget ingår att bistå företag i arkivfrågor och ge forskarservice till intresserade. Besökslokaler finns på Nordanå i Skellefteå i samma byggnad som Folkrörelsearkivet och Skellefteå museum. Arkivsamlingarna är uppdelade på två depåer varav de för den norra länsdelen förvaras i Skellefteå och material från den södra länsdelen förvaras i en depå på Umedalen, Umeå. Företagsarkivet har idag cirka 2 000 hyllmeter arkivmaterial som visar företagsutveckling och historia i form av protokoll, räkenskaper och andra handlingar. Huvuddelen av materialet kommer från äldre banker, försäkringsbolag och innovationsföretag.

Utvecklingsområden Företagsarkivet i Västerbotten

Gemensamma arkiv- och besökslokaler genom samverkan

Gemensamma arkiv- och besökslokaler skulle öka tillgängligheten till arkiven. Samordningsvinster finns gällande bevarande, digitalisering, pedagogisk verksamhet, bemanning och handlingarnas användbarhet.

Vidareutveckla samarbetet mellan Företagsarkivet i Västerbotten och Folk Rörelsearkivet i Västerbotten

Under planperioden kommer en fortsatt dialog äga rum mellan arkiven i syfte att vidareutveckla och förmera samarbetet.

Finna nya lösningar för framtida finansiering av verksamheten

Säkerställa den långsiktiga tillgängligheten och den regionala förankringen för arkiven

Västerbottens museums ämbets- och fotoarkiv

Västerbottens museums arkiv består av ämbetsarkiv, ett omfattande kulturhistoriskt arkiv samt fotoarkiv. Av stor vikt är fortsatt digitalisering av samlingarna. Museet ingår i Arkivnätverket i Umeå och samarrangerar årligen Arkivens dag.

Utvecklingsområden regional enskild arkivverksamhet 2020-2023

- Gemensamma arkiv- och besökslokaler i Umeå genom samverkan mellan Folk Rörelsearkivet i Västerbotten, Företagsarkivet i Västerbotten, Västerbottens museum och Institutet för språk och folkminnen
- Vidareutveckla och förmera samarbetet mellan Folk Rörelsearkivet i Västerbotten och Företagsarkivet i Västerbotten
- Synliggöra informationsverksamheten för arkivbildare
- Öka tillgänglighet till arkiven genom digital och fysisk närvaro i länet

- Vidareutveckla den pedagogiska verksamheten för att sprida kännedom om arkiv
- Finna nya lösningar för framtida finansiering av verksamheten

Filmkulturell verksamhet

Flera filmskapare från Västerbotten har fått nationell och internationell uppmärksamhet för kortfilmer, dokumentärfilmer och långfilmer och vunnit ärofyllda priser och utmärkelser. I länet finns flera årligt återkommande filmfestivaler. Störst är Umeå europeiska filmfestival som arrangeras av Folkets Bio Umeå som även arrangerar festivalen I kvinnlig regi. Bland andra festivaler märks Ammarnäs dokumentärfilmfestival, Adak filmfestival, Umeå Arab Filmfest, Dellemaa - Sápmi Indigenous Film & Art Festival i Tärnaby, och VAFF som genomförs i Skellefteå i samarbete med Nordsken som ett led i att bygga upp Nordsken till ännu mer angelägen mötesplats för film. En annan för länet viktig mötesplats för film är KF Huset i Klöse som är en kulturförening och ett kulturhus i byn Klöse i Nordmaling kommun. KF Huset visar film, arrangerar möten med filmskapare, arbetar med filmpedagogik och producerar egen film. En annan viktig aktör i länet är Lynx Studios som är en förening av och för filmintresserade kvinnor. De arrangerar sommarläger med filmskapande, paneldebatter, filmvisningar, workshops mm.

Den samiska filmproduktionen och intresset för samisk film har stärkts ytterligare genom "Sameblod". Samtidigt har samiska filmskapare arbetat med utveckling av flertalet kommande produktioner. Den professionella filmproduktionsbranschen i Västerbotten präglas av att bolag som arbetar med beställningsfilm i form av reklam, musikvideor eller informationsfilm. De har lokala, nationella och internationella uppdragsgivare och producerar för flera olika typer av visningsfönster. Många av företagen har även ett ben i fiktivt eller dokumentärt berättande för biograf, TV eller filmfestivaler.

Film i Västerbotten

Film i Västerbotten är ett regionalt resurscentrum för film och rörlig bild och arbetar med att utveckla filmkulturen i Västerbotten. Film i Västerbotten är en resurs för aktörer som vill arbeta med film inom föreningsliv, professionella filmskapare, allmänhet samt barn och unga. Detta kan ske genom konsultation, bidrag, tekniskt stöd, kompetensutveckling eller nätverksstärkande aktiviteter. Inom området barn och unga arbetar Film i Västerbotten främst med barn och unga på skoltid, inom bland annat skapande skola eller kulturskoleverksamhet. Barn och unga nås även på deras fritid, då i samarbete med fritidsgårdar, studieförbund eller föreningsliv. För att länets invånare ska få ta del av ett brett och varierat filmutbud stöttar Film i Västerbotten biografer och andra organisationer som visar film. Inom verksamhetsområdet produktion och talangutveckling utvecklar Film i Västerbotten filmproduktion och filmskapare. Inom alla verksamhetsområden strävar Film i Västerbotten att utjämna skillnader i tillgång till filmkultur. Det gäller invånarnas möjligheter till att utveckla det egna skapandet, lära sig mer om film samt möjligheten att ta del av ett rikt och varierat filmutbud.

Utvecklingsområden Film i Västerbotten

Utbilda barn och unga i film

Film i Västerbotten arbetar med att utbilda barn och unga i film. Genom att få prova på att göra film får de förståelse för hur film och rörlig bild fungerar. Dagens barn och unga ser mer på rörlig bild än tidigare generationer, främst på grund av Youtube och sociala medier. Inom begreppet filmkunnighet pratar man om att ge förståelse för film och rörlig bild genom att låta barn och unga se, prata om och skapa rörlig bild. Detta utvecklar kreativitet och ger dem möjlighet att kritiskt granska rörlig bild som dyker upp i vardagen.

Film i Västerbotten har som ambition att stärka infrastrukturen för filmpedagogik i länet. För att erbjuda kvalitativ filmpedagogik i hela länet

krävs en infrastruktur med filmpedagogiska paket som genomförs av utbildade filmpedagoger med ändamålsenlig teknik. I detta syfte vill Film i Västerbotten stärka och utveckla lokala samarbetspartners, exempelvis skolor, föreningar eller fritidsgårdar. Innehållet i de filmpedagogiska paketen tas fram utifrån aktuella ämnen och är anpassade till barn och ungas perspektiv. Det behövs en fortsatt förnyelse av paketen där filmskapare från Västerbotten tar fram filmpedagogiska paket kopplade till deras egna produktioner som i paketet "Plats och identitet" som utgick från filmen "Hjärta Norsjö".

Främja filmvisningar på biograf och filmfestival

Biograferna, filmföreningarna och filmfestivalerna är viktiga för att Västerbottens invånare ska få ta del av kulturupplevelser och ett kvalitativt utbud. Film i Västerbotten vill därför utveckla sig sin roll som stöd för biografer gällande att kompetensutveckla biografer och fungera som konsultativt stöd. Biograferna står inför varierande utmaningar, exempelvis vittnar biografer i mindre orter om utmaningar gällande teknisk upprustning eller nyrekrytering av personal. Västerbotten har för närvarande sju årligt återkommande filmfestivaler i fem olika kommuner. Filmfestivalerna ger länets invånare en mångfald av film och möjlighet att se film som inte når biografernas ordinarie utbud. Filmfestivalerna fyller även en viktig funktion i mötet mellan publik och filmskapare. För att behålla och utveckla filmfestivaler kommer Film i Västerbotten att fortsätta dela ut bidrag i form av arrangemangsstöd till föreningar som genomför festivaler och specialvisningar utöver ordinarie bioutbud. Den tekniska utvecklingen av filmmediet är fortsatt både en tillgång och en utmaning. Film i Västerbotten vill utveckla sin arkivering av samproduktioner, den är en stor utmaning att filmer har sedan 90-talet ständigt bytt lagringsformat. Det behövs även utvecklade rutiner för hur länets visningsorganisationer får tillgång till filmer från Västerbotten. Film i Västerbotten fortsätter sätta stort värde i att film från länet ska nå ut till invånarna och att länets filmskapare ska få träffa sin publik.

Stärka den professionella produktionen av långfilm, tv-drama och dokumentär

Filmproduktioner från Västerbotten har under de senaste åren rönt såväl nationella som internationella framgångar. Filmskapare från länet har blivit internationellt uppmärksammade. Filmens olika format, kort- dokumentär- och långfilm har alla haft en positiv utveckling i Västerbotten och nått ut på internationella arenor. Filmskapare från Västerbotten har numera möjlighet att få nationell och internationell finansiering till långfilm och tv-drama. Film i Västerbotten har samtidigt en mycket begränsad produktionsbudget vilket gör att produktioner kommer att spelas in utanför Västerbotten. Det finns även en risk att bolag som byggts upp i Västerbotten flyttar till andra regioner och att återväxten upphör. Det behövs mer medel till filmproduktioner i länet för att kunna fortsätta skapa starka berättelser och ge filmbolagen möjlighet att växa som näringar. Västerbotten har byggt upp en ny tradition med utmanande filmberättelser med nya perspektiv. Detta märks tydligast bland filmerna som rönt internationell uppmärksamhet på festivaler. Filmerna fungerar som internationellt utbyte mellan Västerbotten och övriga världen. Inte minst märks detta bland den samiska filmproduktionen som utvecklats markant de senaste åren. Med stärkta regionala finansiering från Västerbotten kan den samiska filmen och annan film från länet fortsätta utvecklas.

Nätverksstärkande och kompetensutvecklande aktiviteter inom filmproduktion

Film i Västerbotten har en stark tradition av att arbeta med talangutveckling och kompetensutveckling av filmskapare. För att få fram nya filmskapare och utveckla professionella filmskapare krävs nätverksstärkande och kompetensutvecklande aktiviteter i form av kurser, seminarier, workshops och branschträffar. Film i Västerbotten har som ambition av filmskapare ska kunna utveckla sig i länet oavsett tidigare erfarenheter. För att både konstformen och näringen film ska stärkas behövs nya kunskaper och perspektiv. Interregionala och internationella samarbeten har stärkt länets filmskapare. Den

kanske främsta nyckelfaktor för att utveckla filmen är att nå personer med olika bakgrunder och livserfarenheter och kunna få en mångfald i berättandet. Film i Västerbotten vill närmsta åren dels stärka nätverket för de filmskapare som inte är professionellt etablerade, dels göra riktade kompetensutvecklande insatser som genererar mer professionella filmteam.

Utvecklingsområden filmkulturell verksamhet 2020-2023

- Utbilda barn och unga i film
- Främja filmvisningar på biograf och filmfestival
- Stärka den professionella produktionen av långfilm, tv-drama och dokumentär
- Nätverksstärkande och kompetensutvecklande aktiviteter inom filmproduktion

Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Slöjden är viktig för en hållbar utveckling och förenar traditioner, generationer, kulturarv och historia med samtid och framtid. Slöjden är en viktig del i en hållbar utveckling med rötter till självhushållningens tid. Dess universella uttryck möjliggör för människor att mötas mellan generationer och över landsgränser. Duodji, samisk slöjd, har varit och är en viktig del i det samiska samhället som kulturbärare och identitetsskapare genom att kunskap, kultur och kulturarv vävs samman. Västerbottens läns hemslöjdsförening har en 110-årig tradition och är huvudman för två läns hemslöjds konsulenter, en för hård slöjd och en för textil. Konsulenterna arbetar med att förnya slöjden som kultur och näring. I regionen finns ett flertal yrkesverksamma slöjdare och konsthantverkare samt slöjd- och konsthantverksföreningar med egna verkstäder: Ersboda slöjdförening, Vilhelmina sameslöjdförening, Vännäs slöjd med Slöjdarnas hus och Handens hus i Skellefteå är några av de föreningar och verksamheter som bidrar till utställningar, försäljning, utbildning och kurser. Vid Umeå universitet, Edelviks folkhögskola och Vindelns folkhögskola finns utbildningar i textil, trä och smide. Flera av regionens studieförbund

bedriver också kursverksamhet inom konstområdet.

Västerbottens läns hemslöjdsförening

Västerbottens läns hemslöjdsförening är huvudman för läns hemslöjds konsulentverksamhet. Konsulenter finns inom hårdslöjd och textil. Hemslöjdsförening är ansluten till Sveriges hemslöjdsföreningars riksförbund, SHR. I Skellefteå kommun finns Handens hus som har en kommunalt anställd hemslöjds konsulent för slöjd och konsthantverk, som har ett nära samarbete med läns hemslöjds konsulenterna och föreningen. Nationellt samarbetar landets konsulenter kring gemensamma projekt och utställningar. Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH är den statliga myndigheten med uppgift att främja hemslöjd. De arrangerar utbildningar för hemslöjds konsulenter och fördelar projektmedel bland annat. Hemslöjdsförening har en 110 årig tradition med samlad kunskap om slöjden i länet och arbetar för att tillvarata, utveckla och förnya slöjden som kultur och näring. Inom hemslöjdsrörelsen finns praktisk erfarenhet och gedigen kunskap om hur man gör saker för hand. Hemslöjden förenar traditioner, generationer, kulturarv och historia med samtid och framtid. Västerbottens läns Hemslöjdsförening grundades 1909 och föreningen är majoritetsägare i Hemslöjden AB i Umeå. Genom butiken har slöjdare och konsthantverkare möjlighet till utställning och försäljning.

Utvecklingsområden

Västerbottens läns hemslöjdsförening

Genom slöjd arbeta för ett hållbart samhälle för miljö och människor – en hållbar konsumtion

Slöjden är universell och finns i hela världen och kan därför förena människor och kulturer också med rötter i andra länder. Slöjd kan vara friskvård, och kultur, där hjärna, hand och kropp får röras i gemensam ansträngning och avslappning. Hemslöjd handlar om att göra medvetna val som bidrar till ett hållbart samhälle. Slöjdtraditionen är hotad som kulturarv och särskilda

insatser behöver göras för att bevara kunskapen och höja kompetensen inom området.

Arrangera utbildningar för Slöjd-handledare och arbeta vidare med målgruppen barn och unga

Intresset för slöjd och att lära sig olika tekniker från grunden är stort bland unga. Läns hemslöjds konsulenterna driver och arrangerar olika aktiviteter med och för målgruppen. Det finns behov av att utbilda fler handledare och pedagoger inom hemslöjdsområdet. Genom kompetensutveckling för slöjdare/konsthantverkare breddas möjligheter till arbete mot barn och unga i till exempel Skapande skola. Läns hemslöjds konsulenterna arrangerar utbildningar för lärare och pedagoger där målsättningen är att arrangera slöjdhandledarutbildningar i samarbete med Universitet eller folkhögskola.

Stödja utövare som arbetar eller vill börja arbeta med slöjd och konsthantverk professionellt

Läns hemslöjds konsulenterna stödjer slöjdare och konsthantverkare som är eller vill bli näringsverksamma och som arbetar med småskalig, lokalproducerad slöjd i länet. Konsulentverksamheten bidrar med rådgivning, kompetensutveckling och projekt. Att starta slöjdgrupper som samverkar med gemensamma utställningar, samarbeten och utbyten med andra; nationellt eller internationellt. I grupperna inspireras deltagarna till utveckling och att tänja gränserna inom slöjdområdet. Slöjdgrupper som konsulentverksamheten har startat är bla broderigruppen FIMBRIA och vävgruppen 18 vävare. De arbetar tematiskt och arrangerar utställningar både i och utanför länet. Utställningsmöjligheter som gör slöjden mer synlig i det offentliga rummet är viktiga och ger möjlighet till försäljning. Lokalproducerad slöjd är en viktig resurs i länet.

Skapa nya arenor för samarbeten, där fler har möjlighet att uppleva nyttan och glädjen med slöjden

Konsulentverksamheten vill skapa fler mötesplatser för slöjd och hantverk där länets innevånare ges möjlighet till slöjdupplevelser och där slöjdare/konsthantverkare ges fler möjligheter

till arbete. Ett exempel på Ålidhem där ett slöjdat utegym tagit form med initiativ från hårdslöjdskonsulenterna i Västerbottens läns hemslöjdsförening. I projektet med många samarbetspartners; Umeå kommun, Ålidhem äger och Västerbottens Idrottsförbund bl.a. Resultatet blev en tvärkulturell plats för motion, integration och slöjd som möts i det offentliga rummet där redskapen är tillverkade på ett slöjd- och hantverksmässigt sätt.

Främja kunskapsöverföring av slöjdkunskaper genom kursverksamhet

Tekniker som rotslöjd, tovning, näverslöjd, vävning och täljning, är några exempel på slöjdtekniker som föreningen arrangerar kurser i. Insatser för att bevara de traditionella slöjdteknikerna är viktiga eftersom de annars riskerar att försvinna. Hemslöjdsföreningen har ett arkiv med slöjd, inventeringar och skisser från föreningens historia. I Arkivet arbetar verksamheten vidare med att digitalisera och fotografera det som finns i samlingarna. På textila sidan är hemslöjdskonsulenterna, rådgivande för de 20-talet dräkter som finns i Västerbotten. Under de senaste åren har dräktintresset ökat och kräver större arbetsinsats. Där har den konsulentverksamheten ett ansvar för framtagning av dräkttyger och för att kvalitén på materialet bibehålls. Vävstugornas verksamheter runt om i länet är viktiga kulturbärare och kan bidra till det arbetet. I varje kommun finns ett flertal vävstugor som bevarar traditionerna i länet och för kunskaper vidare. Vävstugorna har också en viktig social betydelse.

Utvecklingsområden hemslöjdsfrämjande verksamhet 2020-2023

- Genom slöjd arbeta för ett hållbart samhälle för miljö och människor – en hållbar konsumtion
- Skapa nya arenor för samarbeten, där fler har möjlighet att uppleva nyttan och glädjen med slöjden
- Arrangera fortbildningar för Slöjdhandledare och arbeta vidare med målgruppen barn och unga

- Stödja utövare som arbetar eller vill börja arbeta med slöjd och konsthantverk professionellt
- Främja kunskapsöverföring av slöjdkunskaper genom kursverksamhet

Konst och kultur- områdesöverskridande verksamhet

Kulturproducentens överlevnad är direkt beroende av ett levande och aktivt mottagarled. Arrangörerna är oerhört viktiga som kulturbärare och tar världen till orten genom teater, dans, konst och musikupplevelser som påverkar och skapar samtal. Det behöver finnas möjlighet att ta del av kulturupplevelser genom ett samspel mellan ett existerande mottagarled med intresserade arrangörer och dess publik samt förstås en mångfald av kulturproducenter som kan erbjuda en variation av kulturformer. I detta komplexa kulturella nätverk arbetar Riksteatern Västerbotten. Riksteaterns devis är "Scenkonst för alla, överallt" och med denna ambition arbetar Riksteatern Västerbotten för att möjliggöra tillgång till ett professionellt kulturutbud i länets samtliga kommuner och med en så stor bredd och målgrupp som möjligt. Detta kan bara göras i nära samarbete med såväl arrangörsorganisationer som producentled.

Riksteatern Västerbotten

Riksteatern Västerbotten är en självständig och ideell förening med ett regionalt uppdrag dels inom den nationella folkrörelsen Riksteatern, dels från Region Västerbotten att vara en aktivt förmedlande funktion för att stärka den professionella scenkonstens närvaro i länet och främja ett starkt arrangörsled. Länet lokala musik- och teaterföreningar är föreningens medlemmar enligt folkrörelsekonstruktion. Målgrupper för främjandeuppdraget är länets samtliga arrangörer; de 17 lokala riksteaterföreningarna, barnkultursamordnare i länets alla kommuner, bygdegårdsföreningar, byföre-

ningar m.fl. samt de professionella scenkonstproducenter som huserar i länet och norra regionen.

Barn och unga i länet är prioriterade målgrupper där Riksteatern Västerbotten arbetar brett med samtliga kommuner men har ett extra fokus på de mindre kommunernas invånare som ofta har mer begränsad tillgång till kulturaktivitet.

Riksteatern Västerbotten arrangerar utbildningar, föreläsningar, konferenser och utbudsdagar i samarbete med olika aktörer på lokal -, regional - och nationell nivå. Verksamheten arbetar i en nära dialog med arrangörsledets företrädare vilket ger en god insyn i behovskartan för lokala insatser och utvecklingsområden. Riksteatern Västerbotten administrerar även subventionsmedel för att möjliggöra turnerande föreställningar över hela länet.

Riksteatern Västerbotten samverkar med andra kulturformer, lokala, regionala eller nationella parter. Nära samverkan sker med syskonföreningar i Norrbotten, Jämtland/Härjedalen samt Västernorrland inom samarbetet Riksteatern Norra, liksom i andra typer av projektgrupper inom Riksteaterns nationella nätverk.

Riksteatern Västerbotten Utvecklingsområden

En ny gemensam strategi för Riksteatern Norra-samarbetet tas fram under våren 2019 som inkluderar ökad likriktning av arrangörssubventioner, fortsatt samordning kring utbud och arrangörsutvecklingsarbete, arbetsgivardialog och kompetensutbyte inom konsulentverksamheterna.

Stärka och utveckla samverkan med länets kommunrepresentanter och det lokala kulturlivets företrädare

Riksteatern Västerbotten arbetar för att bibehålla och utveckla förekomsten av livskraftiga arrangörsstrukturer över hela länet, och uppnå lokal och regional resursutveckling genom samverkan. Till detta behövs dialog och

närhet till de lokala representanterna. Kursverksamhet riktade mot förenings- eller arrangörsutveckling ska erbjudas både i form av fysiska samordnade utbildningar i länet, lokalspecifika kurstillfällen samt mötestillfällen via länk för att främja arrangörs eller som fristående programaktiviteter. Förmedling av föreställningsutbud liksom subventionsmedel är andra tydliga verktyg för det arrangörsfrämjande arbetet. Det pågår ett långsiktigt riktat arbete för att öka förekomsten av arrangemang utanför centralorterna där riksteaterföreningen är en central part i samverkan med andra lokala arrangörer.

Stärka och utveckla nätverk och kompetensutveckling för unga arrangörer i regionen.

Riksteatern Västerbotten vill fortsätta sitt utvecklingsarbete riktat till unga arrangörer i länet och det är en uppbyggnadsprocess som kräver långsiktiga insatser på flera olika nivåer. Dels genom att tillgängliggöra de mötesplatser och strukturer som redan finns till nya målgrupper men även att utforska nya arenor för erfarenhetsutbyten och inspiration. För att uppnå en kulturell bredd i detta utvecklingsarbete krävs samverkan med fler regionala kulturområden.

Utveckla mötesplatser och stärka tillgänglighet till kulturupplevelser samt kunskapsutveckling inom barnkulturområdet

Vartannat år projektleder Riksteatern Västerbotten utbudskonferensen Scenkonstdagarna för vuxenarrangörer i norrläna inom samarbetet Riksteatern Norra. Föreningen avser från och med 2020 att komplettera eventet med en tillkommande utbudsdag för barn och unga i direkt anslutning för att därmed synliggöra barn- och ungdomsföreställningar gentemot även en bredare målgrupp och att möjliggöra samordningsvinster både sett till resurser och mervärden. Samverkan med skolan, och insatser som rör Skapande skola ska utgöra en del av arbetet med utbudsdagarna.

I interregional samverkan förstärka tillgången till professionell scenkonst genom arrangörsutveckling och resursförstärkning

Riksteatern Norra avser under kommande år i samverkan med respektive norrlänsregion och

via statliga projektmedel arbeta strategiskt och utvecklingsorienterat kring arrangörsområdet med särskild känsla för norrländska förutsättningar.

Utvecklingsområden konst och kulturområdesövergripande verksamhet 2020-2023

- Stärka och utveckla samverkan med länets kommunrepresentanter och det lokala kulturlivets företrädare
- Stärka och utveckla nätverk och kompetensutveckling för unga arrangörer i regionen.
- Utveckla mötesplatser och stärka tillgänglighet till kulturupplevelser samt kunskapsutveckling inom barnkulturområdet
- I interregional samverkan förstärka tillgången till professionell scenkonst genom arrangörsutveckling och resursförstärkning

6. REGIONALA KULTURVERKSAMHETER

Följande verksamheter ingår i Region Västerbotten regionala kulturverksamhet som uppbär statliga och/eller regionala anslag.

Västerbottensteatern AB: Västerbottensteatern AB ägs till 60 procent av Region Västerbotten och till 40 procent av Skellefteå kommun. Västerbottensteatern har ett regionalt ansvar att producera, främja, stärka och utveckla teater och annan scenisk konst i regionen.

Fria teatrar: Region Västerbotten ger årliga anslag till följande fria teatrar i länet; Profilteatern, Ögonblicksteatern och Skuggteatern. De har sina fasta scener i Umeå men bedriver en omfattande turnéverksamhet både i och utanför länet. Teatrarnas uppdrag innebär satsning på barn- och ungdomsproduktioner.

Giron Sámi Teáhter: Giron Sámi Teáhter är en turnerande institutionsteater med huvudsäte i Kiruna samt verksamhet för ungdomar i Tärnaby. Giron Sámi Teáhter är organiserad som en ideell förening vars medlemmar till största delen består av sameföreningar och samiska organisationer.

Samiska arrangemang: Samisk vecka i Umeå, Lycksele och Vilhelmina genomförs med årliga bidrag från Region Västerbotten.

Teatercentrum Norra: Teatercentrum Norra erhåller regionala medel från Region Västerbotten, Region Jämtland Härjedalen, Landstinget Västernorrland och Norrbottens läns landsting. Teatercentrums verksamhet syftar till att skapa bättre förutsättningar för sina medlemmar, teatrar och individer, att utöva fri professionell teaterkonst.

Norrlandsoperan AB: NorrlandsOperan AB ägs till 60 procent av Region Västerbotten och till 40 procent av Umeå kommun. NorrlandsOperan har ett regionalt ansvar att producera, främja, stärka och utveckla opera, musikteater, musik,

dans och annan scenisk verksamhet i regionen. I uppdraget ingår även den regionala danskonsulentverksamheten och den regionala musikverksamheten.

Dans i Västerbotten: Den regionala danskonsulentverksamheten ska verka för att dans ska ges större plats i invånarnas vardag, med fokus på barn och unga, öka kunskapen om danskonsten i regionen, vara ett stöd för dem som yrkesmässigt eller på fritiden vill arbeta med och för danskonsten samt bidra till att stärka dansens ställning. Dans i Västerbotten handlägger även det regionala turnéstödet för dansgrupper enligt gällande riktlinjer.

MOTILI: MOTILI (Musik och Teaterföreningar i Lappands Inland) är en förening bestående av representanter från 5 inlandskommuners Musik- & Teaterföreningar. Uppdraget är att bidra till att skapa ett brett kvalitativt musikutbud i inlandet. MOTILI erhåller ett årligt arrangörsstöd från Region Västerbotten och Statens kulturråd.

Norrlands nätverk för musikteater och dans (NMD): NMD är ett kommunalförbund med de tre nordligaste landstingen och Region Jämtland Härjedalen som medlemmar. NMD är ett turnénätverk för opera, musikteater och dans. Region Västerbotten förmedlar det statliga bidraget till NMD inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Västerbottens museum AB: Västerbottens museum AB ägs till 60 procent av Umeå kommun och 40 procent av Region Västerbotten. Västerbottens museum har ansvar för kulturmiljöverksamheten i hela Västerbottens län och för att bevara, dokumentera, utforska, vårda och levandegöra regionens kulturarv, konst och konsthantverk. Sune Jonsson centrum för dokumentärfotografi är en del av Västerbottens museum.

Skellefteå museum AB: Skellefteå museum AB ägs till 60 procent av Skellefteå kommun och till 40 procent av Region Västerbotten. Skellefteå museum har ett regionalt ansvar för den muse-

ala verksamheten och kulturmiljövården i Skellefteå, Norsjö och Malå kommuner, samt huvudmannaskap för Museum Anna Nordlander. Skellefteå museum har ett övergripande regionalt ansvar beträffande teknik- och industrihistoria efter år 1900. Skellefteå museum ska genom Museum Anna Nordlander vara en mötesplats för hela regionen där samtidskonst och genusfrågor står i centrum och har även uppdraget att bedriva regional konstkonsulent verksamhet

Skogsmuseet i Lycksele AB: Skogsmuseet i Lycksele AB ägs till 51 procent av Lycksele kommun och till 49 procent av Region Västerbotten. Skogsmuseet i Lycksele har ett övergripande regionalt ansvar beträffande skogens och skogsbrukets historia, samt att synliggöra den samiska kulturen

Regionbibliotek Västerbotten: Regionbibliotek Västerbotten är en del av det nationella biblioteksnätverket och driver biblioteksutveckling i länet. Verksamheten främjar samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet. Arbetet bedrivs i enlighet med den regionala biblioteksplanen. I den regionala biblioteksverksamheten ingår områdena litteratur- och läsfrämjande. Region Västerbotten är huvudman för den regionala konsulentverksamheten inom biblioteks- och litteraturområdet.

Kultur i vården och sjukhusbiblioteken: Regionbibliotek Västerbotten driver kultur i vårdenverksamhet, vilket omfattar de tre sjukhusbiblioteken i Umeå, Skellefteå och Lycksele. På Norrlands universitetssjukhus inryms sjukhusbiblioteket i kulturcentrum Alva Kultur och där finns även Galleri Alva. I verksamheten ingår också medicinsk biblioteksverksamhet vid Lycksele och Skellefteå lasarett.

Stöd till publikationer: Region Västerbotten ger årligt stöd till tidskriften Provins. Tidskriften distribueras till landstingets samtliga hälsocentraler och kliniker.

Folkrörelsearkivet i Västerbotten: Folkrörelsearkivet i Västerbotten har till uppgift att samlar,

bevara och tillgängliggöra i första hand förenings- och folkrörelsearkiv i Västerbotten. Region Västerbotten och Umeå och Skellefteå kommuners gemensamma finansiering fördelas så att regionen står för 62,5 procent av verksamheten i Umeå respektive Skellefteå och att kommunerna står för 37,5 procent av verksamheten i sin kommun

Företagsarkivet i Westerbotten: Företagsarkivets i Westerbotten huvuduppgift är att samlar, bevara och för forskning tillhandahålla arkivmaterial från verksamma eller tidigare verksamma företag inom Västerbottens län. Region Västerbotten står för 50 procent av länets anslag och Umeå och Skellefteå står för 25 procent vardera

Film i Västerbotten: Film i Västerbotten är regionalt resurscentrum för film och rörlig bild med uppgiften att stödja och bredda filmkulturen i Västerbottens län och främja utvecklingen av den audiovisuella branschen. Region Västerbotten är huvudman för den regionala konsulentverksamheten inom filmområdet.

Västerbottens läns hemslöjdsförening: Hemslöjdsföreningen är huvudman för den regionala konsulentverksamheten inom slöjdområdet. De arrangerar bland annat kurser och utbildningar för verksamma slöjdare. Genom olika arrangemang i länet arbetar hemslöjdskonsulenterna för att fler invånare i regionen får ta del av slöjden.

Mångkulturverksamhet: Mångkulturverksamheten ingår i Region Västerbottens egen organisation och syftar till att utveckla kulturutbud, rekrytering och publikarbete genom kunskapspridande, inspiration och dialog.

Konstkonsulentverksamhet: Konstfrämjandet Västerbotten och Museum Anna Nordlander har uppdraget att bedriva regional konstkonsulentverksamhet i syfte att skapa bättre förutsättningar för länets yrkesverksamma konstnärer, främja barn och ungas möjligheter att skapa

och uppleva bildkonst samt bredda allmänhetens kunskap och intresse för bild- och formområdet.

Riksteatern Västerbotten: Riksteatern Västerbotten är huvudman för den regionala konsulentverksamheten inom teaterområdet och arbetar för att främja tillgången till ett mångsidigt och kvalitativt scenkonstutbud i hela länet, särskilt för barn och unga. Riksteatern Västerbotten handlägger det regionala turnéstödet för fria teatrar enligt gällande riktlinjer

Konstfrämjandet Västerbotten: Konstfrämjandet Västerbotten är en ideell förening vars medlemmar utgörs av folkrörelseorganisationer och föreningar inom Västerbottens län. Konstfrämjandet Västerbotten uppbär ett årligt verksamhetsanslag för bland annat konstbildande verksamhet och har även uppdraget att bedriva regionala konstkonsulentverksamhet.

Västerbottens läns hembygdsförbund: Västerbottens läns hembygdsförbund uppbär ett årligt verksamhetsanslag för sitt kulturarvsarbete i länet. Hembygdsförbundets övergripande mål är att tillvarata och vårda de västerbottniska kulturarven i samverkan med sina medlemsföreningar.

Kulturstipendier: Region Västerbotten delar årligen ut ett bildkonststipendium och högst fyra målinriktade kulturstipendier. Stipendierna riktar sig till kulturskapare och är avsedda att möjliggöra exempelvis konstnärligt utvecklingsarbete. Region Västerbotten delar även ut ett hedersstipendium i form av en minnesgåva

Galleri Verkligheten: Galleri Verkligheten är ett icke-kommersiellt konstnärsdrivet projektrum för samtidskonst i Umeå som erhåller bidrag från Region Västerbotten, staten och kommunen. Galleriets verksamhet består av utställningar, föreläsningar och internationella samarbeten.

Galleri Alva: Galleri Alva är ett samarbete mellan Region Västerbotten och Västerbottens läns

landsting. Galleri Alva är en del av kulturcentrum Alva Kultur på Norrlands universitetssjukhus i Umeå och en plats för nyskapande, gränsoverskridande och undersökande konstnärliga uttryck.

Emma Ricklunds stiftelse: Emma Ricklunds Stiftelse ägs av Vilhelmina kommun och Västerbottens läns landsting till 60 respektive 40 procent och drivs med stöd av Region Västerbotten och Vilhelmina kommun. Emma Ricklunds stiftelse förvaltar Ricklundgården i Saxnäs med tillhörande konstsamling. I uppdraget ingår att visa samlingen för allmänheten och att erbjuda professionella konstnärer vistelse i Ricklundgårdens ateljéer.

Studieförbund: I Västerbottens län finns ett tiotal studieförbund. Årliga verksamhetsanslag ges till studieförbundens regionala organisationer. Anslagen åtföljs av en överenskommelse. Fördelningen till respektive studieförbund fastställs av Folkbildning Västerbotten

Folkhögskolor: I Västerbottens län finns sju folkhögskolor: fem rörelseägda folkhögskolor och två folkhögskolor som ägs av Region Västerbotten. Region Västerbotten har en överenskommelse med folkhögskolorna i länet. Årliga verksamhetsanslag ges till de fem rörelseägda folkhögskolorna. Interkommunala ersättningar är ett betalningsansvar Region Västerbotten har för elever folkbokförda i Västerbottens län som går utbildningar vid folkhögskolor på andra orter i Sverige.

Västerbottens idrottsförbund/SISU idrottsutbildarna: Västerbottens Idrottsförbund och Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna Västerbotten har en gemensam överenskommelse med Region Västerbotten. Anslaget till idrottsrörelsen är kopplad till överenskommelsen.

Friluftsfremjandet: Friluftsfremjandet Västerbotten erhåller ett årligt verksamhetsbidrag från Region Västerbotten för verksamhet som bedrivs för barn och ungdomar.

Ungdomsdistrikt: Region Västerbotten ger årliga anslag till ungdomsdistrikts organisationer enligt fastställda mål och villkor. Anslagen ska bland annat bidra till kvalitets- och utvecklingsarbete inom organisationen samt ge barn och unga en meningsfull fritid och engagera fler ungdomar i föreningslivet.

Ungdomsbidrag: UtU är ett utvecklingsbidrag som länets ungdomsorganisationer, ungdomsföreningar och ungdomsgrupper med flera kan söka. Bidraget kan användas till utveckling av verksamhet, ledarskap, föreningsliv, arrangörskap med mera. Det finns också ett stimulansbidrag, Trio, som bygger på samverkan mellan ungdomar och länets producenter/konsulenter och ansökan ska göras gemensamt och vara byggd på en ny idé. Vidare finns det ett arrangörsbidrag för unga arrangörer mellan 13–25 år.

7. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Region Västerbotten ansvarar för att samordna uppföljning och utvärdering av den regionala kulturplanen löpande under perioden. Detta arbete sker i enlighet med den statliga uppföljningen och utvärderingen av kultursamverkansmodellen. Region Västerbottens kulturutskott ansvarar för regelmässigt uppföljning, utvärdering och analys av verksamhetsområdet. Alla verksamheter som erhåller regionalt och statligt stöd gör årligen kvantitativa och kvalitativa redovisningar enligt gällande uppdrag. Den kvalitativa redovisningen ska kopplas till de nationella kulturpolitiska målen, kulturrådets aktuella riktlinjer för uppföljning samt gällande mål och utvecklingsområden i kulturplanen.

Regionen har ansvaret för att åiterrapportera statsbidraget till Statens kulturråd i enlighet med gällande förordning och riktlinjer. Myndigheten för kulturanalys har regeringens uppdrag att utvärdera, analysera och redovisa effekterna av den statliga kulturpolitiken. Dessa rapporter utgör underlag för fortsatt kulturutveckling i länet. Region Västerbotten följer genom såväl dialog som rapporteringar kontinuerligt upp hur långt kulturplanens målsättningar och insatsområden har förverkligats.

Region Västerbotten avser att under planperioden utveckla formerna för uppföljning och utvärdering med fokus på dialog och tematiska mötesplatser. Formaliserade kommundialoger som genomförs årligen är en gemensam ambition för Region Västerbotten och länets kommuner. Genom systematisk uppföljning skapas bättre förutsättningar för analyser och utvärderingar. Region Västerbotten genomför vid behov utredningar/utvärderingar av specifika uppdrag eller konst- och kulturområden. Intentionen kan vara att utreda hur väl verksamheter uppfyller kulturpolitiska mål och ge förslag till fortsatt utveckling.

8. DIALOGER 2018-2019

SAMRÅDSDIALOGER

28 maj	Urfolket samer
23 september	Arrangörsföreningar
24 september	Sverigefinnar
26 september	Romer och Tornedalingar
3 oktober	Professionella kulturskapare
7 december	Ungdomsdistriktsorganisationer och kulturföreningar
13 december	Uppföljande dialog urfolket samer

VERKSAMHETSDIALOGER

19 november	Skellefteå museum AB
19 november	Skellefteås museum AB och Konstfrämjandet Västerbotten
21 november	NorrlandsOperan AB
21 november	Västerbottens museum AB
22 november	Västerbottensteatern AB
22 november	Skogsmuseet i Lycksele AB
30 november	Profilteatern
30 november	Skuggteatern
3 december	Företagsarkivet i Västerbotten
3 december	Folkrörelsearkivet Västerbotten
4 december	Riksteatern Västerbotten
4 december	Västerbottens läns hemslöjdsförening
5 december	Ögonblicksteatern
10 december	Kultur i Vården

KOMMUNDIALOGER

16 januari	Malå kommun
17 januari	Norsjö kommun
31 januari	Vännäs kommun
1 februari	Nordmalings kommun
12 februari	Bjurholms kommun
14 februari	Åsele kommun
18 februari	Lycksele kommun
19 februari	Dorotea kommun
20 februari	Vilhelmina kommun
26 februari	Sorsele kommun
27 februari	Storumans kommun
28 februari	Skellefteå kommun
12 mars	Robertsfors kommun
14 mars	Umeå kommun
18 mars	Vindelns kommun